

ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Ὑπὸ Δρος ΚΩΣΤΑ Γ. ΜΙΧΑΛΗ, δικηγόρου Ἀθηνῶν

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ μορφή τοῦ ἐδάφους, ἡ παραγωγικότης αὐτοῦ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων μιᾶς περιοχῆς, εἶναι οἱ ἀποφασιστικοὶ παράγοντες, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Οἰκονομίας μιᾶς χώρας.

Διὰ μέσου τῶν αἰώνων ὁ ἄνθρωπος, προσεπάθησε νὰ προσαρμοσθῇ εἰς τοὺς γεωφυσικοὺς παράγοντας τοῦ περιβάλλοντός του, διὰ νὰ δημιουργήσῃ τὴν οἰκονομίαν του.

Ἡ ἐδαφολογικὴ διαμόρφωσις τῆς Ἑλλάδος, τὸ κλίμα αὐτῆς καὶ αἱ μεγάλαι διαφοραὶ παραγωγικότητος τῶν διαφόρων περιοχῶν, ἔνεκα τῶν μεγάλων ἐδαφολογικῶν καὶ κληματολογικῶν ἀντιθέσεων, ἐδημιούργησαν τὴν ἀπὸ περιοχῆς εἰς περιοχὴν, διάφορον παραγωγικὴν δραστηριότητα τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς.

Ἡ παραγωγή αὐτή, χαρακτηρίζει καὶ τὴν καταβαλομένην ἐργασίαν καὶ τὸ μέγεθος ταύτης καὶ τὸ εἰσπραττόμενον εἰσόδημα.

Ἡ ἐξέτασις κατὰ συνέπειαν εἰς τὴν παροῦσαν μελέτην, τοῦ Δημογραφικοῦ προβλήματος, ἐν σχέσει μὲ τὸ Ἐθνικὸν εἰσόδημα, θὰ μᾶς δώσῃ πλήρη τὴν εἰκόνα, τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῆς κατανομῆς τοῦ εἰσκομιζομένου εἰσοδήματος, ἀπὸ τὰς διαφόρους παραγωγικὰς ἐργασίας.

Κατὰ τὸ ἔτος 1929, ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἑλλάδος ὑπελογίσθη εἰς 129.880 τετρ. χιλ. ὁ δὲ πληθυσμὸς αὐτῆς εἰς 6.204.684 ἄτομα. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1951 εἰς 132.562 τετρ. χιλ. ὁ δὲ πληθυσμὸς αὐτῆς, εἰς 7.632.801 ἄτομα. Σήμερον δέ, μὲ μίαν μέσην αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ, κατὰ 1,1% ὑπολογίζεται ὁ πληθυσμὸς εἰς 8. 100.000. Πρᾶγμα τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἔχη τις πάντοτε ὑπ' ὄψιν του, κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος τῆς χώρας.

Ἡ ἐξέτασις τοῦ δημογραφικοῦ προβλήματος καὶ τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος τοῦ πληθυσμοῦ, ὡς καὶ ἡ διάρθρωσις τούτου κατ' ἀπασχόλησιν, θὰ γίνῃ βάσει τῶν ἐπισήμων στατιστικῶν στοιχείων τῆς ἀπογραφῆς τοῦ ἔτους 1951. Δὲν θὰ παραλείψωμεν πάντως νὰ συσχετίσωμεν, ἐν συμπεράσματι, καὶ τὰ σημερινὰ δημογραφικὰ προβλήματα, ὡς καὶ τὰ μελλοντικὰ τοιαῦτα. Διότι δὲν δύναται νὰ γίνῃ προγραμματισμὸς, πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας κατὰ τὰ προσεχῆ ἔτη, ἐὰν δὲ ληθῆ ὑπ' ὄψιν ὁ πληθυσμὸς τοῦ τόπου αὐτοῦ, ὅστις μετὰ 10 ἔτη, θὰ ἔχη ὑπερβῆ τὰ 9.000.000 ἄτομα. Ἡ τοιαύτη δὲ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ, θὰ ἔχη μοιραίως ἀντίκτυπον εἰς τὴν διάρθρωσιν τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ καὶ εἰς τὴν κατανομήν τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος, ὡς καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐν γένει βιοτικοῦ ἐπιπέδου αὐτοῦ. Ὁ ἐνεργὸς παραγωγικὸς πληθυσμὸς τῆς χώρας μας, συμφώνως μὲ τὰ στατιστικὰ δεδο-

μένα, πρέπει ν' ἀνέρχεται εἰς τὰς 64 % τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ. Δεδομένου δὲ ὅτι, κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1951, ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας μας ἀνήρχετο εἰς 7.632.801 ἐξ ὧν 3.721.648 ἄρρενες ἦτοι 48,76% καὶ 3.911.153 θήλειαι ἦτοι 51,24%, πρέπει τὰ ἐνεργῶς παραγωγικὰ ἄτομα νὰ ὑπολογισθοῦν εἰς 2.378.498 ἄρρενας καὶ εἰς 2.468.862 θήλειαι. Ἐκ τούτων ἀπασχολοῦνται 2.327.000 ἄρρενες καὶ 511.000 θήλειαι. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω, προκύπτει ὅτι, ὁ ἄρρην πληθυσμὸς ἀπασχολεῖται κανονικῶς ὅπως εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς προηγμένας χώρας, ἐνῶ τὸ ποσοστὸν συμμετοχῆς τοῦ θηλέος ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὴν παραγωγὴν, μόλις ἀνέρχεται εἰς 511.000 ἄτομα, ἦτοι 13,8%, τοῦ ἐνεργοῦ θηλέος παραγωγικοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας.

Εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς προηγμένας χώρας, τὸ ποσοστὸν τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ, ποῦ δὲν μετέχει εἰς τὴν οἰκονομικὴν δραστηριότητα, δὲν ὑπερβαίνει τὰ 15% ἐνῶ παρ' ἡμῖν, ὁ μὴ μετέχων εἰς τὴν οἰκονομικὴν δραστηριότητα ἐνεργὸς πληθυσμὸς ἐν τῷ συνόλῳ του, ἀνέρχεται εἰς 36%. Ὁ διαχωρισμὸς τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ εἰς ἄρρενας καὶ θήλειαι, ἐγένετο ἵνα μὴ ἐξάγονται ἐσφαλμένα συμπεράσματα, περὶ τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ μας. Τὸ συμπέρασμα ὅτι, ἐκ τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας ἐν τῷ συνόλῳ, μόνον τὰ 64 % ἀπασχολοῦνται, δὲν εἶναι ὀρθόν.

Διότι, ὡς θὰ ἀποδειχθῆ, ἡ μὴ δῆλωσις ἐκ μέρους τοῦ ἀγροτικοῦ θηλέος ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ, ἀπασχολήσεως, δὲν σημαίνει ὅτι ὁ πληθυσμὸς οὗτος δὲν ἐπιδεικνύει οἰκονομικὴν δραστηριότητα εἰς τὴν γεωργικὴν παραγωγὴν. Ἄλλο βεβαίως εἶναι τὸ ζήτημα, ἐὰν ἡ δραστηριότης αὕτη ἀποτελῆ καὶ διὰ τὸν ἄρρην καὶ τὸ θῆλυ πληθυσμόν, πλήρη ἀπασχόλησιν. Θέμα, μὲ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἀπασχοληθῆ ἰδιαίτερος ἢ παραγωγικὴ πολιτικὴ τῆς χώρας.

ΜΕΡΟΣ Α.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς καὶ ἡ θέσις αὐτοῦ κατ' οἰκονομικὴν δραστηριότητα.

Ι) Ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας, κατὰ τὴν στατιστικὴν, διεχωρίσθη εἰς τρεῖς βασικὰς κατηγορίας. Τὸν ἀστικόν, τὸν κατοικοῦντα εἰς πόλεις ἄνω τῶν 10.000 κατοίκων, τὸν ἡμιαστικόν, τὸν κατοικοῦντα εἰς κωμοπόλεις καὶ χωρὶα τῶν 2.000—9.999 κατοίκων καὶ τῶν ἀγροτικόν, τὸν κατοικοῦντα εἰς χωρὶα κάτω τῶν 2.000 κατοίκων. Ὁ τοιοῦτος διαχωρισμὸς, δὲν δύναται νὰ χαρακτηρίσῃ ἀπολύτως τὴν διάρθρωσιν τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ κατὰ κλάδους παραγωγικῆς αὐτοῦ δραστηριότητος, πάντως ὅμως, διὰ προσεκτικῆς μελέτης, τῶν κατὰ παραγωγικὴν δραστηριότητα πινάκων, δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα, διὰ τὸν διαχωρισμόν, κατὰ κλάδον, τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ (ἄρα πίνακα 1).

Ἐκ τοῦ πίνακος 2 ἐμφαίνεται ἡ διάρθρωσις τοῦ ἐνεργοῦ παραγωγικοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, κατὰ κατηγορίας οἰκονομικῆς δραστηριότητος. Ὡς δὲ παρα-

τηρεί τις ή άπασχόλησις εις τὰς διαφόρους κατηγορίας, οικονομικῆς δραστηριότητος, προέρχεται καί ἀπὸ τὸν ἀστικόν, ἡμιαστικόν καί ἀγροτικόν πληθυσμὸν τῆς χώρας (ἑρα πίνακα 2).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω πινάκων, προκύπτει ὅτι ὁ ἀγροτικὸς ἐνεργὸς παραγωγικὸς πληθυσμὸς τῆς χώρας, ὁ ἀσχολούμενος μὲ τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν, δάση καί ἀλιείαν, ἀνέρχεται εἰς 1.367.000, ἐξ ὧν 215.000 εἶναι θήλειοι, καί ὅτι ὁ πληθυσμὸς οὗτος καλύπτει τὰ 48,20 τοῦ ὅλου ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ μας. Κατὰ τὰ ἀνωτέρω, ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ τούτου 115.000 χαρακτηρίζεται ὡς ἀστικὸς, 239.000 ὡς ἡμιαστικὸς καί 1.013.000 ὡς ἀγροτικὸς. Ἐνῶ κατὰ κατηγορίαν οικονομικῆς δραστηριότητος (πίναξ 2) ἀπασχολεῖται εἰς τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν, δάση καί ἀλιείαν.

Ἐκ τῆς ἐργασίας τοῦ ὡς ἄνω ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ, τοῦ ἀσχολουμένου εἰς τὴν γεωργικὴν καί κτηνοτροφικὴν ἰδίως παραγωγὴν, πρέπει νὰ διατρέφεται πληθυσμὸς 4.274.180 ἀτόμων κατοικούντων εἰς τὰ χωρία καί τὰς κωμοπόλεις μέχρι 10.000 κατοίκων.

Ἡ ἐπιβάρυνσις τοῦ ἐμφανιζομένου ὡς ἔχοντος οικονομικὴν δραστηριότητα ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ, εἶναι μεγάλη, διότι δὲν ἐμφανίζεται καί ἡ ἐργασία τοῦ θήλεος ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ. Τοῦτο, βεβαίως, δὲν εἶναι ἀπόλυτον, διότι εἰς τὴν γεωργίαν καί τὴν κτηνοτροφίαν ἀπασχολεῖται ἐποχικῶς καί ὁ θήλυς ἐνεργὸς πληθυσμὸς τῆς χώρας.

ΠΙΝΑΞ 1

Ἀστικὸς - ἡμιαστικὸς - ἀγροτικὸς πληθυσμὸς κατὰ φύλον καί θέσιν εἰς ἐπάγγελμα (εἰς χιλιάδας) ἀπογραφή 1951

Πληθυσμὸς	Σύνολον πληθυσμοῦ ἐνεργοῦ καὶ μὴ	Ἐργοδότη	Ἐργαζόμενοι δι' ἴδιον λογαριασμόν	Μισθῶτοι	Συμβοηθῶντα μέλη οἰκογενείας	Ἄνεργοι	Μὴ δηλωσάντες	Σύνολον ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ	Ποσοτὸν ἐπὶ συνόλου πληθυσμοῦ
Ἀστικὸς	1.373	55	206	533	33	101	76	899	24,14
Ἡμιαστικὸς	599	9	167	117	57	18	23	373	10,00
Ἀγροτικὸς	1.749	12	619	159	219	26	46	1.055	28,33
ΑΡΡΕΝΕΣ	3.721	72	992	809	309	145	145	2.327	62,47
Ἀστικὸς	1.435	3	18	191	6	23	19	238	6,60
Ἡμιαστικὸς	588	1	14	22	27	3	4	68	1,70
Ἀγροτικὸς	1.888	1	52	23	119	5	9	205	5,24
ΘΗΛΕΙΣ	3.911	5	84	236	152	31	32	511	13,54
Γενικὸν Σύνολον	7.633	77	1.077	1.046	461	176	177	2.838	35,80

Π Ι Ν Α Κ Ε 2

Ἀστικός - ἡμιαστικός - ἀγροτικός πληθυσμός κατὰ κατηγορίαν οικονομικῆς δραστηριότητος καὶ κατὰ φύλον εἰς χιλιάδας. Ἀπογραφή 1951.

Πληθυσμός	Γεωργία, κτηνοτροφία, δάση, ἄλεια κλπ.	Ὀρυζεΐα, μεταλλεΐα, λατομεία, ἄλκαϊ	Μεταπολίσις ἐργαστησῶν καὶ βιοτεχνία	Ὀικοδομὰ καὶ κατασκευαὶ	Ἡλεκτρισμὸς, φωτοτάξιον, ὑπηρεσ. ὑδάτων καὶ ὑγ.	Ἐμπόριον, τράπεζαί, ἀσφαλ. καὶ ὑποθ. ἀκινήτων	Μεταφορὰ, ἀποθήκευσις καὶ ἐπικοινωνία	Ἑπιπρεσβία	Μὴ δηλώσαντες εἶδος οικονομικῆς δραστηριότητος	Σύνολον ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ
Ἀστικός	107	4	203	44	9	141	96	183	86	899
Ἡμιαστικός	201	2	47	10	1	29	20	39	24	373
Ἀγροτικός	844	6	52	19	0,4	29	19	51	35	1.055
ΑΡΡΕΝΕΣ	1.152	12	329	73	11,4	199	135	273	145	2.327
Ἀστικός	8	0,1	93	0,7	0,7	18	3	93	21	238
Ἡμιαστικός	38	0,3	13	0,1	—	2	0,2	11	4	68
Ἀγροτικός	169	0,6	15	0,3	—	2	0,2	11	7	205
ΘΗΛΕΙΣ	215	1,0	121	1,1	0,7	22	3,4	115	32	511
Γενικὸν Σύνολον	1.367	13	450	74	12,1	221	138,4	388	177	2.838
Ποσοστὸν ἐπὶ % τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ	48,20	0,45	15,80	2,60	0,39	7,76	4,87	13,60	6,23	100%

Ἡ ἀπασχόλησις ὅμως τοῦ ἀγρότου καὶ τοῦ κτηνοτρόφου εἰς τὴν ὑπαίθρου δὲν εἶναι πλήρης. Διότι εἰς τὴν διάθεσιν τούτων, εὐρίσκονται γεωργικῶς καὶ κτηνοτροφικῶς ἐκμεταλλεύσιμοι γαῖαι, πολὺ περιορισμένης ἐκτάσεως, ἀνερχόμεναι μόλις εἰς 36.055.000 στρεμ. περίπου.

Ἡ πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας ἐν τῷ συνόλῳ εἶναι 57,7 κατὰ τετρ. χιλιόμετρον (ἀπογραφή 1951) σήμερον δὲ κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας 60,6 κατὰ τετρ. χιλιόμετρον. Ἐνῶ ἡ πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον καλλιεργησίμου γῆς, ἀνέρχεται εἰς 212 κατοίκους. Ἡ πυκνότης αὕτη, εἶναι πολὺ ἀνωτέρα τῶν γειτονικῶν Βαλκανικῶν χωρῶν, αἵτινες εὐρίσκονται εἰς τὸ αὐτὸ στάδιον τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως μὲ τὴν χώραν μας.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι σήμερον ἡ σχέσις τῆς ἐργασίας ἐν τῇ ὑπαίθρῳ, πρὸς τοὺς φυσικοὺς παραγωγικοὺς συντελεστάς, εἶναι δυσμενῆς.

II. Πρὶν εἰσελθόμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος τῆς βελτιώσεως τῆς καταστάσεως εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν καὶ λοιποὺς συναφεῖς κλάδους, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τὴν ὑφισταμένην σήμερον κατάστασιν. Ἡ σχέσις τοῦ μεγέθους τοῦ καλλιεργουμένου κλήρου, μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν γεωργοκτηνοτροφικῶν

έκμεταλλεύσεων, θὰ μᾶς δώσῃ ἀνάγλυφον τὸ ἐκ τῆς ἀπασχολήσεως ταύτης εἰσόδημα τοῦ ἐνεργοῦ παραγωγικοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, ὅστις, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος 2, ἀνέρχεται κατὰ τὴν ἀπογραφὴν 1951, εἰς 1.367.000. Ὁ πληθυσμὸς ἐν γένει τῆς ὑπαίθρου, κατὰ τὰς διαφόρους ἀπογραφάς, ἔχει τὴν ἐξῆς διάρθρωσιν ἐν σχέσει μὲ τὸν ἡμιαστικὸν καὶ ἀστικὸν τοιοῦτον.

Π Ι Ν Α Ξ 3

Ἄγροτικὸς - ἡμιαστικὸς καὶ ἀστικὸς πληθυσμὸς
κατὰ τὰς ἀπογραφάς 1928, 1940, 1951

Ἄπογραφαί	Π λ η θ υ σ μ ὸ ς		
	Ἄγροτικὸς	Ἡμιαστικὸς	Ἀστικὸς
1928			
ἄτομα	3.399.182	905.306	1.900.196
ποσοστὸν	54,8%	14,6%	30,6%
1940			
ἄτομα	3.861.713	1.133.047	2.350.100
ποσοστὸν	52,6%	15,4%	32%
1951			
ἄτομα	3.637.547	1.187.349	2.807.905
ποσοστὸν	47,7%	15,3%	36,8%

Ὁ διαχωρισμὸς τοῦ πληθυσμοῦ, εἰς τὰς ὡς ἄνω τρεῖς κατηγορίας τοῦ ἀγροτικοῦ ἡμιαστικοῦ καὶ ἀστικοῦ, ἐν συγκρίσει μὲ τὴν οἰκονομικὴν δραστηριότητα ἐκάστης κατηγορίας (πίναξ 2) παρατηροῦμεν, ὅτι ἐκ πρώτης ὄψεως, δὲν ἀποδίδει ἀπολύτως τὴν πραγματικότητα. Προσεκτικωτέρα ὁμως ἐξέτασις, μᾶς φέρει εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἐκ τοῦ ἡμιαστικοῦ πληθυσμοῦ ἕνα ποσοστὸν 54,9 ἀπασχολεῖται εἰς ἀγροτικὰς ἐργασίας. Ἐκεῖνο ὁμως τὸ ὁποῖον, σαφῶς προκύπτει, ἐκ τοῦ ἄνω πίνακος 3, εἶναι ἡ συνεχῆς μείωσις τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἡ αὔξησις τοῦ ἀστικοῦ τοιοῦτου, ἣτις γίνεται διὰ τῆς μετακινήσεως, ἰδίως τῶν νέων, ἀπὸ τὰς ἀγροτικὰς περιοχὰς πρὸς τὰς πόλεις. Τὰ αἴτια τῆς τοιαύτης μετακινήσεως ὀφείλονται, ὡς θὰ καταδειχθῇ κατωτέρω, εἰς τὴν τελείαν ἀνεπάρκειαν τοῦ γεωργοκτηνοτροφικοῦ κλήρου, εἰς τὴν ὑπαίθρου χώραν, διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἱκανοποίησιν τοῦ ἀγρότου ἐν σχέσει μὲ τὴν ἀπασχολήσιν του.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πρέπει ἀπὸ τοῦδε νὰ διασαφηνισθῇ, εἶναι ὅτι, ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς, ὁμοῦ μετὰ τῶν 54,9% τοῦ ἡμιαστικοῦ τοιοῦτου, ἀνέρχεται γενικῶς εἰς ὅλην τὴν χώραν εἰς 56% τοῦ πληθυσμοῦ, ὅστις κατὰ Γεωγραφικὰ διαμερίσματα παρουσιάζει τὴν ἐξῆς διάρθρωσιν:

ΠΙΝΑΞ 4

Ἀγροτικός - ἡμιαστικός καὶ ἀστικός πληθυσμὸς κατὰ Γεωγραφικὰ διαμερίσματα εἰς ἄτομα καὶ εἰς ποσοστὸν.

Γεωγραφικὰ διαμερίσματα	Π λ η θ υ σ μ ὸ ς		
	Ἀγροτικός	Ἡμιαστικός	Ἀστικός
1) Στερεὰ Ἑλλάς καὶ Εὐβοία	526.673	231.988	1.528.358
Ποσοστὸν	23%	10,22%	66,4%
2) Πελοπόννησος	739.583	160.368	228.801
Ποσοστὸν	65,5%	14,2%	20,3%
3) Ἴόνιοι νῆσοι	164.034	22.618	41.945
Ποσοστὸν	71,8%	9,9%	18,3%
4) Θεσσαλία	350.187	112.285	166.469
ποσοστὸν	55,7%	17,8%	18,3%
5) Μακεδονία	804.463	386.113	510.259
ποσοστὸν	47,3%	22,7%	30%
6) Ἥπειρος	251.255	20.500	58.788
ποσοστὸν	76%	6,2%	47,8%
7) Κρήτη	321.742	37.416	102.666
ποσοστὸν	69,6%	8,2%	22,2%
8) Νῆσοι Αἰγαίου	278.749	157.154	92.863
ποσοστὸν	52,7%	29%	17,6%
9) Θράκη	200.591	58.607	77.756
ποσοστὸν	59,5%	17,4%	23,1%
Σύνολον Ἑλλάδος	3.637.547	1.187.349	2.807.905
	47,7%	15,5%	36,8%

Τὸ Γεωγραφικὸν διαμέρισμα, Στερεὰ Ἑλλάς καὶ Εὐβοία, παρουσιάζει μειωμένον τὸν ἀγροτικὸν πληθυσμὸν, ἕνεκα τοῦ ὑπολογισμοῦ τῆς περιοχῆς Ἀθηνῶν-Πειραιῶς - Περιχώρων ὡς ἀστικοῦ. Τοῦτο βεβαίως, εἶναι ἀληθές, ἀλλὰ ἡ συγκέντρωσις τοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ, εἰς τὴν ὡς ἄνω στενὴν περιοχὴν τῶν Ἀθηνῶν, μεταβάλλει τὸ γενικὸν ποσοστὸν τῶν ἀγροτῶν εἰς τὸ Γεωγραφικὸν τοῦτο διαμέρισμα, χωρὶς νὰ μεταβάλλῃ καὶ τὸν ἀγροτικὸν χαρακτήρα τούτου. Διότι ἐὰν ἀφαιρέσωμεν τὴν περιοχὴν Ἀθηνῶν, τότε, τὸ ποσοστὸν τῶν ἀγροτῶν, θὰ ἀνέλθῃ, ὅπως εἰς τὰ ἄλλα Γεωγραφικὰ διαμερίσματα, εἰς 50% ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἡ διεκρίνησις αὕτη, ἦτο ἀναγκαία διὰ τὴν συναγωγὴν ὀρθῶν συμπερασμάτων, ὡς πρὸς τὴν κατανομὴν τῆς καλλιεργουμένης γῆς, μεταξύ τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Γεωγραφικοῦ τούτου διαμερίσματος.

Ἐκ τοῦ ὡς ἄνω πληθυσμοῦ, ἀνερχομένου εἰς 4. 274.180 ὁ ἐνεργὸς ἀγροτικὸς καὶ ἡμιαστικός τοιοῦτος, ὅστις ἀπασχολεῖται σήμερον εἰς τὴν Γεωργίαν, Κτηνοτροφίαν, δάση καὶ ἀλιείαν, ἀνέρχεται εἰς 1.367.000, ἐκ τῶν ὁποίων 1.015.000 περίπου εἰς τὴν γεωργίαν, 317.000 εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, 27.000 εἰς τὴν ἀλιείαν καὶ οἱ ὑπόλοιποι εἰς ἄλλας ἐργασίας τῆς ὑπαίθρου.

Κατά την γεωργικήν απογραφήν τοῦ 1950 ὁ ὡς ἄνω ἐνεργὸς παραγωγικὸς πληθυσμὸς τῆς ὑπαίθρου, ἀπησχολεῖτο εἰς 1.311.180 γεωργοκτηνοτροφικὰς ἐκμεταλλεύσεις, ἐκμεταλλεῦμενος 36.054.855 στρέμματα γῆς, ἅτινα ἀναλύονται ὡς ἀκολούθως κατὰ καλλιέργειαν.

ΠΙΝΑΞ 5

Καλλιεργούμεναι ἐκτάσεις καὶ εἶδος καλλιέργειας ἢ ἐκμεταλλεύσεως.

Ἀνάλυσις καλλιεργειῶν	Στρέμματα	Ποσοστὸν καλλιεργησίμων	Ποσοστὸν ἐπὶ συνόλου ἐκτάσεως
Ἐτήσια καλλιέργ.	24.489.866	70,6	19,4
Καρποφόρα δένδρα	2.938.140	8,1	2,2
Ἀμπελοι	1.959.469	5,6	1,4
Λειμῶνες χόρτου	410.513	1,1	0,3
Πεδινὰ βοσκαὶ	2.967.013	8,2	2,2
Ὀρεινὰ μὴ δασώδεις βοσκαὶ	2.290.448	6,4	1,7
Σύνολον	36.054.885	100	27,2

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος, προκύπτει ὅτι, τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς καλλιεργουμένης ἐκτάσεως, ἦτοι τὰ 70,6% καταλαμβάνονται παρὰ ἐτησίων καλλιεργειῶν. Ἀλλὰ πρὶν προχωρήσωμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς κατανομῆς τῆς ὡς ἄνω καλλιεργησίμου γῆς, μεταξὺ τῶν γεωργοκτηνοτροφικῶν ἐκμεταλλεύσεων, θὰ ἐξετάσωμεν ἐὰν ἢ προκύπτουσα καλλιεργήσιμος ἐκτασις τῶν 27,2% τῆς ὅλης χώρας, συμφώνως μὲ τὸν πίνακα 5, εἶναι ἐκείνη, ἐπὶ τῆς ὁποίας, πρέπει νὰ στηρίξωμεν καὶ εἰς τὸ μέλλον τὴν γεωργικὴν πολιτικὴν μας, ἢ ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι γαῖαι, ἐπιδεκτικαὶ καλλιεργείας ἢ γεωργοκτηνοτροφικῆς ἐκμεταλλεύσεως. Διότι ἐκ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο, θὰ καταφανῆ ἐὰν ἢ χώρα μας εἶναι βιώσιμος σήμερον καὶ εἰς τὸ μέλλον, ὅτε ὁ πληθυσμὸς θὰ ὑπερβῆ τὰ 10.000.000 ἄτομα.

ΠΙΝΑΞ 6

*Παραγωγικαὶ ἐκτάσεις Ἑλλάδος κατὰ τὴν γεωργικὴν ἀπογραφήν 1939
εἰς χιλιάδας στρέμματα.*

Ἀνάλυσις	Χιλιάδες στρέμματα
Ἄγροι	19.484
Ἀγροναπαύσεις	6.502
Λαχανόκηποι	940
Ἀμπελοι -σταφιδάμπελοι	2.350
Ἀνθόκηποι	4
Λειμῶνες τεχνητοὶ	205
Λειμῶνες φυσικοὶ	762
Βοσκαὶ μὴ θαμνώδεις	9.348
Βοσκαὶ θαμνώδεις	22.233
Δάση	11.099
Τενάγη	590
Ἑλη	361
Ἄγονοι ἐκτάσεις δυνάμεναι νὰ ἀξιοποιηθοῦν	2.940
Λοιπαὶ μὴ παραγωγικαὶ	
Ἐκτάσεις	50.161
Σύνολον ἐκτάσεως Ἑλλάδος	130.199

Μεταξύ του πίνακος 5 και 6 παρατηρείται μιὰ ούσιώδης διαφορά, ὡς πρὸς τὰς καλλιεργησίμους ἐκτάσεις. Ἡ γεωργικὴ ἀπογραφή τοῦ ἔτους 1951, παρουσιάζει αὐξησιν τούτου καὶ ὀρθῶς, διότι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1939, μέχρι τῆς γεωργικῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1950, ἐπῆλθεν αὐξησις τῆς καλλιεργησίμου ἐκτάσεως.

Ἡ ἀπογραφή ὁμως τοῦ 1951 δὲν συμπεριέλαβε τὰς ὀρεινὰς καλλιεργησίμους ἐκτάσεις καὶ τὰς ὀρεινὰς βοσκάς, ἀλλὰ μόνον τὰ πεδινὰ δάση καὶ βοσκάς. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δύναται τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι καὶ ἄλλαι ἐκτάσεις ἀνερχόμεναι εἰς ἑκατομμύρια στρέμματα ἀναμένουν τὴν ἀξιοποίησίν των. Γενικώτερον, δύναται τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι, ὑπὸ τὴν ἀντίληψιν τῆς γεωργικῆς μας πολιτικῆς, δὲν εὐρίσκεται ἀκόμη ἡ ὀρεινὴ οἰκονομία, ἣτις ἀναπτυσσομένη θὰ δώσῃ μιαν τεραστίαν ὠθησιν εἰς τὴν ἐν γένει ἀγροτικὴν οἰκονομίαν τῆς χώρας. Ἐὰν σήμερον ὑπολογίζωμεν τὰς καλλιεργησίμους ἐκτάσεις εἰς 27,7% ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ὀρεινῆς οἰκονομίας, θὰ δυνηθῶμεν νὰ ὀμνήσωμεν διὰ τὰ 68%, τῶν ὁποίων γίνεται καὶ σήμερον ἐκτατικὴ ἐκμετάλλευσις διὰ τῆς κτηνοτροφίας ἢ ἀρπακτικῆς διὰ τῆς γεωργίας, πλὴν ὁμως ἄνευ συντονισμοῦ καὶ προστασίας. Ἐὰν ταῦτα προστατευθοῦν θὰ ἀποδώσουν πολὺ περισσότερα, διὰ μιᾶς λελογισμένης ἐντατικῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ ὀργανώσεως.

Τὰ ἀνωτέρω ἔχουν σημασίαν κατὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ μεγέθους τοῦ γεωργοκτηνοτροφικοῦ κλήρου εἰς τὴν χώραν μας. Διότι τὰ δεδομένα τῆς ἀπογραφῆς 1951, ὡς πρὸς τὴν κατάταξιν τῶν γεωργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν ἐκμεταλλεύσεων, μὲ βάσιν τὴν ἑδαφικὴν ἑκτασιν ἐκάστης εἰς στρέμματα, ἀποδεικνύει ὅτι ἡ γεωργικὴ ἀποκατάστασις κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος, εἶναι ἀνεπαρκῆς, διὰ τὴν διατροφὴν τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ.

ΠΙΝΑΞ 7

Γεωργικαὶ ἐκμεταλλεύσεις καὶ ἑκτασις ἐκάστης εἰς στρέμματα.

	Γεωργικαὶ ἐκμεταλλεύσεις κατ' ἑκτασιν εἰς στρέμματα	Ἀριθμὸς ἐκμεταλλεύσεων	%	Σύνολον ἐπιφανείας εἰς στρέμματα	%
Στρεμ.	1 - 9	483.461	36,7	2.308.498	6,4
	10 - 19	299.394	22,7	4.138.439	11,5
	20 - 29	175.864	13,4	4.181.415	11,6
	30 - 49	194.211	14,8	7.307.892	20,3
	50 - 99	122.579	9,6	7.967.115	22,0
	100 - 199	28.212	2,2	3.658.871	10,2
	200 - 499	6.257	0,4	1.685.106	4,6
	500 - 999	950	0,1	605.231	1,1
	1.000 καὶ ἄνω	1.047	0,1	4.201.088	11,3
		1.311.980	100%	36.054.855	100%

III. Αἱ γεωργικαὶ ἐκμεταλλεύσεις ἔχουν εἰς τὴν χώραν μας μικρὰν ἑκτασιν ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλας χώρας. Τὰ μεγάλα κτήματα τὰ χαρακτηριζόμενα ὡς γεωργικαὶ ἐπιχειρήσεις δὲν ὑφίστανται. Ἄπαντα πλὴν μικρῶν ἐξαιρέσεων, ἔχουν ἀπαλλοτριωθῆ καὶ διανεμηθῆ εἰς τοὺς ἀγρότας. Ἡ ἀγροτικὴ πολιτικὴ

του κράτους, εις την δημιουργίαν τῶν μικρῶν ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων, ἔπαιξε τὸν σπουδαιότερον ρόλον κατὰ τὴν τελευταίαν τεσσαρακονταετίαν.

Τὰ στοιχεῖα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν πολιτικὴν ἀποκαταστάσεως γηγενῶν ἀκτημόνων καὶ προσφύγων, μᾶς δίδουν τὴν εἰκόνα τῆς ἐκτάσεως τῆς παρεμβάσεως τοῦ Κράτους, εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς μικρᾶς γεωργικῆς ἐκμεταλλεύσεως εἰς τὴν χώραν μας.

ΠΙΝΑΞ 8

Ἐκτάσεις διατεθεισῶν πρὸς ἀποκατάστασιν ἀκτημόνων καὶ ἀριθμὸς ἀποκατασταθειῶν οἰκογενειῶν μέχρι 1952.

Γαῖα	Ἐκτάσεις διατεθεισῶν πρὸς ἀποκατάστασιν	Ἀριθμ. ἀποκαταστ. οἰκογενειῶν	Βασικὸς κλῆρος εἰς στρέμματα
	Καλλιεργ. Βοσκαὶ Σύνολον		
Θεσσαλικοῦ γεωργ.			
Ταμείου	1.064.700	—	1.064.700 7.100 80-120
Ἀπαλλοτριώσεις	4.945.447	3.346.266	8.291.713 130.000 25-180
Ἐπ. Ἀπ. Προσφύγ.	5.352.802	4.000.000	9.352.802 145.127 9-120
Ἀποστραγ.	484.748	—	484.748 28.000 20- 35
	11.847.697	7.346.266	19.193.963 310.000

Ἐκ τῶν ὑπὸ ἐκμετάλλευσιν 36.055.000 στρεμμάτων τὰ 19.194.000 διενεμήθησαν πρὸς ἀκτήμονας γηγενεῖς καὶ πρόσφυγας καὶ οὕτω ἡ ἐν γένει ἀγροτικὴ ἰδιοκτησία εἰς τὴν χώραν ἔλαβε τὴν μορφήν τῆς μικρᾶς ἰδιοκτησίας καὶ τῆς μικρᾶς ἀγροτικῆς ἐκμεταλλεύσεως. Πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ὀδηγεῖ εἰς διαρκὴ προσπάθειαν ἐντατικωτέρας καλλιιεργείας τῆς γῆς, ἵνα οἱ ἀγρόται δυνηθοῦν καὶ αὐξήσουν τὸ εἰσόδημα αὐτῶν ἐκ τῆς κατεχομένης παρ' αὐτῶν καλλιιεργησίμου ἐκτάσεως, διότι δὲν ὑφίσταται περιθώριον αὐξήσεως τῆς ἐκτάσεως τοῦ κλήρου.

Διότι ἡ ἐκμετάλλευσιν τῶν ὡς ἄνω γαιῶν, γίνεται ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήτου, εἰς στρέμματα 32.000.000 περίπου ἦτοι 91,7%, ὑπὸ ἐνοικιαστοῦ, εἰς στρέμματα 1.900.000 ἦτοι 5,4%, ὑπὸ κολλήγου, εἰς στρέμματα 726.290 ἦτοι 2,1% καὶ ὑπὸ ἄλλας νομικὰς μορφὰς εἰς στρέμματα 300.000 ἦτοι 0,8%. Δεδομένου δὲ ὅτι, κατὰ τοὺς πίνακας 7 καὶ 8 οἱ καλλιιεργοῦντες ἀπὸ 1 - 100 στρέμματα ἀποτελοῦν τὰ 88,2% τῶν ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων καὶ ἐκμεταλλεύονται τὰ 71,8% τῶν γονίμων ἐκτάσεων τῆς χώρας, δὲν ὑπάρχει περιθώριον εἰς τὴν σημερινὴν καλλιιεργουμένην καὶ διατελοῦσαν ὑπὸ τὴν ἀντίληψιν τῆς Ἀγροτικῆς πολιτικῆς τοῦ κράτους, ἔκτασιν, αὐξήσεως τοῦ βασικοῦ κλήρου, ἢ μὴ μόνον ἡ αὐξησης τῆς παραγωγῆς διὰ ἐντατικῆς ποτιστικῆς, ὅπου εἶναι δυνατόν, ἐκμεταλλεύσεως.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω, προκύπτει ὅτι ἓνα ποσοστὸν 36,7% τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων, εὑρίσκεται ἐγκατεστημένον ἐπὶ κλήρου 1-9 στρεμμάτων, καὶ ἐπὶ τῶν 6,4% τῶν καλλιιεργησίμων ἐκτάσεων. Οὗτοι, ἐκπροσωποῦν 483.461 γεωργικὰς ἐκμεταλλεύσεις καὶ συντηροῦν οἰκογενείας, αἵτινες ἀριθμοῦν 1.734.000 περίπου μέλη. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐγκατεστημένοι εἰς κλῆρον 10-19 στρεμμάτων εἶναι ἐγκατεστημένοι ἐπὶ τῶν 11,5 τῶν καλλιιεργησίμων ἐκτάσεων, ἀνέρχονται δὲ εἰς 299.394 γεωργικὰς ἐκμεταλλεύσεις ἦτοι 22,7% καὶ συντηροῦν οἰκογενείας

αίτινες αριθμούν 1.197.000 μέλη. Αί δύο αὐται κατηγορίαι τῶν γεωργῶν, ἀποτελοῦν τὰ 59,4% τοῦ ὅλου ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας καί ἐκμεταλλεύονται τὰ 17,9% τῆς ὅλης καλλιεργησίμου ἐπιφανείας τῆς, συντηροῦν δὲ 2.931.000 μέλη οἰκογενειῶν, δηλαδή πλέον τοῦ ἡμίσεος τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας. Τὰ 2.931.000 ἄτομα τὰ ἀποζῶντα ἐκ τῆς γεωργίας κατὰ τ' ἀνωτέρω μόλις ἐπαρκοῦν διὰ τῆς καλλιεργείας τοῦ κλήρου των, νὰ ἐξοικονομοῦν τὰ ἀναγκαῖα τρόφιμα. Διότι ἡ παραγωγή τοῦ μικροῦ αὐτῶν κλήρου, ὡς θὰ ἀποδειχθῆ κατωτέρω, εἶναι τόσον ἀνεπαρκής, ὥστε ὁ πληθυσμὸς οὗτος, νὰ θεωρῆται ὅτι στερεῖται πάσης ἄλλης ἀνέσεως καὶ εἶναι εὐτυχής, ὅταν ἐξοικονομῆ τὴν διατροφήν του. Ὁ πληθυσμὸς οὗτος δὲν εἰσέρχεται εἰς τὴν ἀγορὰν ὡς καταναλωτῆς καὶ δὲν δύναται νὰ ὑπολογισθῆ, ὅτι ἔχει οἰανδήποτε καταναλωτικὴν δύναμιν εἰς βιομηχανικά προϊόντα. Οὗτος ἀσκεῖ μίαν κλειστὴν Οἰκονομίαν, καθαρῶς οἰκιακὴν, καὶ προσπαθεῖ νὰ ἀντεπεξέλθῃ εἰς τὰς ἄλλας ἀνάγκας του, διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῆς διατροφῆς. Διότι ὅταν σποραδικῶς κατέρχεται εἰς τὴν ἀγορὰν ὡς καταναλωτῆς βιομηχανικῶν προϊόντων, τότε ἐξοικονομεῖ τὰ ἀπαραίτητα ποσὰ διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῆς διατροφῆς του.

Ἡ τοιαύτη ὁμως ἐμφάνισις τοῦ καταναλωτοῦ εἰς τὴν ἀγορὰν, δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ στοιχεῖον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου δύναται τις νὰ ὑπολογίσῃ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς. Οὕτω, ἕνας πληθυσμὸς ὅστις ἀνέρχεται εἰς 59,4% τοῦ ἀγροτικοῦ καὶ εἰς 38,5 τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς χώρας δὲν συμμετέχει οὔτε εἰς τὴν κατανάλωσιν τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων, οὔτε εἰς τὴν πώλησιν τῶν περισσευμάτων τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς. Ἀλλὰ καὶ ἡ κατηγορία τῶν ἐγκατεστημένων ἐπὶ μεγαλυτέρων κλήρων 20-49 στρεμμάτων, ἀποτελεῖ ἕνα μεγάλο ποσοστὸν τοῦ πληθυσμοῦ, διότι ἀνέρχεται οὗτος εἰς 28,2% τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων καὶ καλλιεργεῖ 35,9% τῆς καλλιεργησίμου ἐπιφανείας τῆς χώρας. Αἱ γεωργικαὶ αὐταὶ ἐκμεταλλεύσεις, αἵτινες ἀνέρχονται εἰς 370.075 συντηροῦν 1.480.000 μέλη οἰκογενειῶν. Καὶ ἡ κατηγορία αὕτη δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς δυναμένη ἀπολύτως, νὰ ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν οἰκογενειῶν των, ἀλλὰ δύναται τις νὰ θεωρήσῃ τούτους ὡς μετρίους καταναλωτὰς βιομηχανικῶν προϊόντων καὶ πωλητὰς περισσευμάτων ἀγροτικῶν προϊόντων.

Ἐὰν ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ ἀπόρου γίνῃ βάσει τοῦ παρὰ τῆ ὑπηρεσίᾳ Προνοίας ὀρισμοῦ, ὅτι, πᾶς μὴ ἔχων τοῦλάχιστον 1.000 δραχμὰς μηνιαίως εἰσόδημα, εἶναι ἄπορος, τότε ἐκ τῆς ὑπαίθρου χώρας βάσει τῶν εἰσοδημάτων ἐκ τοῦ κλήρου αὐτῶν, πολλοὶ ὀλίγοι θὰ ἀποφύγουν τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ ἀπόρου.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω τὰ 73,8% τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων, αἵτινες συντηροῦν περίπου 3.056.300 μέλη οἰκογενειῶν, πρέπει νὰ ἀπασχοληθοῦν πέραν τῆς καλλιεργείας τῶν 49,8% τῶν καλλιεργουμένων ἐκτάσεων καὶ εἰς τὴν δημιουργίαν ἄλλων ἐργασιῶν διὰ τὴν διατροφήν των.

IV. Αἱ ὑπόλοιποι ἀγροτικαὶ ἐκμεταλλεύσεις, αἵτινες κατέχουν, κατὰ τ' ἀνωτέρω, τὰ 50,2% τῆς γεωργικῆς ἐκμεταλλευσίμου ἐκτάσεως, δὲν δύναται νὰ καταταχθοῦν, συμφῶνως μὲ τὸν κλήρον, εἰς τὴν τάξιν τῶν μεγαλογεωργῶν. Διὰ τὰς Ἑλληνικὰς συνθήκας, οὗτοι δύναται νὰ θεωρηθοῦν εὐποροὶ, ἐφ' ὅσον

άσκοῦν τὴν γεωργίαν ἐντατικῶς. Οἱ ὑπόλοιποι, μεταξύ τῶν ὁποίων συγκαταλέγονται οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὴν κτηνοτροφίαν, ὡς κύριον ἐπάγγελμα, εἰς τὰς μέσους γεωργικὰς ἐκμεταλλεύσεις πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἔχοντες μειωμένον βιοτικὸν ἐπίπεδον. Τοῦτο θὰ καταδειχθῆ ἀκριβέστερον, ἀπὸ τὸν κάτωθι πίνακα 9 ὅπου, ἢ κατ' ἕκτασιν ἐκμετάλλευσις τοῦ κλήρου καὶ τὸ εἶδος τῆς παραγωγῆς, θὰ μᾶς δώσῃ μίαν ἀκριβέστεραν εἰκόνα τῶν γεωργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν ἐκμεταλλεύσεων εἰς τὴν χώραν μας.

ΠΙΝΑΞ 9

Ἑκτασις γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων κατ' εἶδος καλλιέργειας.

Εἰς χιλιάδας στρέμματα.

Ἑκτασις γεωρ. ἐκμεταλλ. εἰς στρέμματα	Ὀλικὴ ἐπιφάνεια ἐκμεταλλ. στρεμ.	Μονοετῆ φυτὰ	*Ἀμπελο σταφιδάμπελοι	Καρποφόρα δένδρα	Λειμώνες βοσκαὶ πεδινὰ θαμνώδεις
1 - 9	2.308	1.453	332	466	57
10 - 19	4.138	3.061	412	561	103
20 - 29	4.181	3.307	320	441	112
30 - 49	7.308	6.120	406	547	235
50 - 99	7.967	6.695	344	512	416
100 - 199	3.659	2.963	107	226	359
200 - 499	1.685	1.164	28	117	376
500 - 999	606	269	4	39	294
1000 καὶ ἄνω	4.201	452	4	29	3.716
Σύνολον	36.055	25.489	1.958	2.938	5.668

Ὅπως ἀνωτέρω ἐλέχθη, καὶ ὅπως ἐκ τοῦ ὡς ἄνω πίνακος 9 ἐμφαίνεται, αἱ γεωργικαὶ ἐκμεταλλεύσεις, αἱ κατέχουσαι ἀπὸ 1-50 στρέμματα, ἐπιδίδονται εἰς ἐντατικὴν καλλιέργειαν τοῦ κλήρου των, ἐνῶ οἱ κατέχοντες ἀπὸ 50-200 στρέμματα, καλλιεργοῦν ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸν κλῆρον των, διὰ μονοετῶν φυτῶν καὶ κατὰ ἐλάχιστα ποσοστὰ μὲ ἀμπέλους, σταφιδάμπελους καὶ καρποφόρα δένδρα· καλλιέργεια, αἵτινες θὰ ἀπέδιδον πολὺ περισσότερον στρεμματικὸν εἰσόδημα, ἀπὸ τὰ μονοετῆ. Πάντως ὅμως, οὗτοι δύνανται νὰ συντηρήσουν μὲ ἀνεσιν τὰς οἰκογενεῖας αὐτῶν, διότι ἐνῶ ἀποτελοῦν τὰ 11,8 τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων, καλλιεροῦν τὰ 32,2% τῆς ὅλης καλλιεργησίμου ἐπιφανείας. Συγκροτοῦν δὲ οἰκογενεῖας ἀποτελουμένης ἐξ 650.000 μελῶν.

Αἱ γεωργικαὶ ὅμως ἐκμεταλλεύσεις, αἵτινες φέρονται εἰς τὸν ὡς ἄνω πίνακα 9, ὅτι κατέχουν καὶ ἐκμεταλλεύονται τὰς ἀπὸ 200-500 στρεμμάτων ἐκτάσεις, ὡς δύνανται τις νὰ παρατηρήσῃ, εἶναι ἀγρόται, πλην ἐξαιρέσεων, οἵτινες ἐκμεταλλεύονται γεωργοκτηνοτροφικῶς τὰς γαίας ταύτας. Οὗτοι συγκαταλέγονται μεταξύ τῶν εὐπόρων καλλιεργητῶν τῆς ἑλληνικῆς γῆς.

Αἱ γεωργικαὶ αὗται ἐκμεταλλεύσεις ἀποτελοῦν τὰ 0,5% καὶ ἐκμεταλλεύονται ἐπιφάνειαν 5,7% τῆς ὅλης καλλιεργησίμου γῆς. Οὗτοι, ὅπως καὶ αἱ προηγούμεναι κατηγορίαι, εἰς μικροτέραν ὅμως κλίμακα, ὅπως θὰ ἀποδειχθῆ κατωτέρω, ἀσχολοῦνται κατὰ πρῶτον λόγον μὲ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ κατὰ δεῦτερον μὲ τὴν γεωργίαν. Διὰ τοῦτο καταλαμβάνουν τὰς καλλιεργησίμους ἐκτάσεις των,

κατά τὸ πλεῖστον, μὲ μονοετῆ φυτὰ καὶ χρησιμοποιοῦν ταύτας ὡς βοσκοτόπους. Πέραν ὅμως αὐτῶν, ὑπάρχουν αἱ ἐκμεταλλεόμεναι τὰς πέραν τῶν 500 στρεμμάτων ἐκτάσεις, ὡς καθαροὶ κτηνοτρόφοι. Μεταξὺ τούτων συγκαταλέγονται καὶ οἱ σκηνίται κτηνοτρόφοι. Ἡ κατηγορία αὕτη, ἡ ὁποία παρουσιάζεται ὡς ἐκμεταλλεομένη τὰ 12,4% τῆς ἐπιφανείας, ἐνῶ ἀποτελεῖ μόλις τὰ 0,2% τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων, εἶναι πολυπληθής, διότι πρόκειται περὶ τῶν κτηνοτροφικῶν ὁμάδων (τσελιγκάτων), ὅπου οἱ μικροὶ κτηνοτρόφοι, ἐμφανίζονται ὡς μισθωτοί. Οὗτοι ἀποτελοῦν τὴν πλέον ἐγκαταλελειμμένην παραγωγικὴν τάξιν τῆς χώρας, διότι ἔχουν ἐγκαταλειφθῆ τελείως εἰς τὰς πρωτογόνους παραγωγικὰς μεθόδους καὶ εἰς τὴν πρωτόγονον διατροφήν καὶ συντήρησιν τῶν κτηνῶν των. Ἄνευ μονίμου ἐγκαταστάσεως καὶ στέγης, ἀνεμοδαρμένοι, διάγουν τὸν πλάνητα βίον τῶν σκηνιτῶν. Οὗτοι διατηροῦν τὰ ζῶα των ἐν ὑπαίθρῳ, χειμῶνα - καλοκαίρι, καὶ ὑπόκεινται εἰς μεγάλας καταστροφὰς κατὰ τὰς μεταβολὰς τοῦ καιροῦ. Εἶναι θαῦμα πῶς κατορθώνουν νὰ διατηρηθοῦν, ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας τῆς ζωῆς τῆς ὑπαίθρου. Παντοῦ συναντοῦν τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς βοσκῆς, τὴν δίωξιν καὶ τὴν τελείαν ἀδιαφορίαν οἰασδήποτε κρατικῆς μερίμνης. Πτωχοὶ, ἀναλφάβητοι, δικώμενοι, προσπαθοῦν νὰ ἐπιβιώσουν καὶ νὰ προσφέρουν εἰς τὴν Οἰκονομίαν τοῦ τόπου. Οὗτοι, ἦτο δυνατόν, νὰ ἀποτελέσουν τὴν βάσιν μιᾶς πραγματικῆς κτηνοτροφικῆς πολιτικῆς, καὶ τὰ στελέχη τῆς ἀναπτύξεως τῆς Ὀρεινῆς Οἰκονομίας. Περὶ αὐτοῦ ὅμως θὰ ὁμιλήσωμεν ἀμέσως κατωτέρω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Ι. Εἰσόδημα τῶν γεωργοκτηνοτροφικῶν ἐκμεταλλεύσεων.

Πρὸς πληρεστέραν διαμόρφωσιν γνώμης, ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων, πρέπει νὰ ἐξετασθῇ ποῖον εἶναι τὸ εἰσόδημα τῶν ἐν λόγῳ γεωργοκτηνοτροφικῶν ἐκμεταλλευσίμων καὶ ποῖα ἡ διανομὴ τούτου κατὰ ἕκτασιν γεωργικοῦ κλήρου καὶ εἶδους καλλιέργειας καὶ παραγωγῆς.

ΠΙΝΑΞ 10

*Ἐκτάσεις καλλιεργούμεναι διὰ διαφόρων εἰδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1953
εἰς χιλιάδας στρέμματα.*

Εἶδος	Στρέμματα	Ποσοστὸν %
Σιτηρὰ	17.996	62,0
*Ὄσπρια	1.007	3,4
Προϊόντα λαχανοκήπων	1.382	5,0
Βιομηχανικὰ - ἀρωματικὰ προϊόντα	2.249	8,2
Ζωοτροφικὰ	785	2,8
*Ἀμπελοὶ - σταφιδάμπελοι	2.385	8,3
Καρποφόρα, ἐλαιῶνες, μαραιῶνες, ἀνθόκηποι	2.938	10,3
Σύνολον	29.342	100%

Ἐκ τοῦ ὡς ἄνω πίνακος, προκύπτει ὅτι τὰς περισσότερας ἐκτάσεις 62% καταλαμβάνει ἡ καλλιέργεια τῶν σιτηρῶν, μὲ δευτέραν κατηγορίαν τὰς ἀμπέλους, τοὺς ἐλαιῶνας καὶ τὰ καρποφόρα δένδρα, ἅτινα καλύπτουν τὰ 18,6%. Αἱ ὑπόλοιποι καλλιέργειαι, αἵτινες εἶναι καὶ ἀποδοτικώτεραι εἰς στρεμματικὸν εἰσόδημα, μόλις καλύπτουν τὰ 19,4 τῆς καλλιεργουμένης ὅλης ἐκτάσεως τῆς χώρας. Ἡ τοιαύτη κατανομή τῆς καλλιεργείας τῶν καλλιεργησίμων ἐκτάσεων, μᾶς ὀδηγεῖ κατὰ τὸν ὑπολογισμόν τοῦ εἰσοδήματος ἐκάστης γεωργικῆς ἐκμεταλλεύσεως, εἰς θλιβερὰ ἀποτελέσματα, διότι ἐκ τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων, αἵτινες στηρίζονται εἰς μικροὺς κλήρους 1-50 στρεμμάτων, οὐδεμία θὰ ἦτο βιώσιμος, ἐὰν παραλλήλως δὲν καθίστων ποτιστικὰς τὰς γαίας των ἢ δὲν συνετήρουν οἰκόσιτον κτηνοτροφίαν.

Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ διευκρινήσωμεν ποῖαι ἐκ τῶν ἄνω ἐκμεταλλεύσεων εἶναι ποτιστικαὶ καὶ ποῖαι ξερικαὶ καὶ ποῖαι ἐξ αὐτῶν διατηροῦν σταυλικὴν κτηνοτροφίαν καὶ κατὰ ποῖαν ἀναλογίαν ἐκάστης κατηγορίας, διότι μόνον διὰ τοῦ τοιοῦτου διαχωρισμοῦ, θὰ δυνηθῶμεν νὰ ὑπολογίσωμεν κατὰ τὸ δυνατόν ἀκριβέστερον, τὸ εἰσόδημα τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου τῆς χώρας, κατὰ κατηγορίας γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων καὶ καλλιεργουμένης ἐκτάσεως.

ΠΙΝΑΞ 11

Ποτιστικαὶ ἐκμεταλλεύσεις κατ' ἑκτασιν εἰς χιλιάδας στρέμματα.

		Ποτιστικὰ				
Ἐκτασιν ἐκάστης ἐκμεταλλεύσεως	Ἐκμεταλ. χιλιάδες	Στρέμματα χιλιάδες	Ἐκμεταλλ.	Στρέμματα	Ποσοστὸν ἐπὶ ἐκτάσεως ὁμάδ.	
Στρ. 1- 9	484	2.309	121	342	14,8	
10- 19	299	4.139	109	480	11,6	
20- 29	176	4.181	66	403	9,6	
30- 49	194	7.308	64	487	6,7	
90- 99	123	7.967	37	413	5,2	
100-199	28	3.659	8	157	4,3	
200 καὶ ἄνω	8	6.492	2	136	2,1	
	1.312	36.055	407	2.418		

Ἐκ τοῦ ἄνωτέρω πίνακος ἐμφαίνεται, ὅτι αἱ μικραὶ γεωργικαὶ ἐκμεταλλεύσεις, προσπαθοῦν νὰ ἀξιοποιήσουν τὴν μικρὰν αὐτῶν ἑκτασιν διὰ ἀρδευτικῶν ἔργων, διότι μόνον διὰ τῶν ποτιστικῶν καλλιεργειῶν δύναται νὰ αὐξήσουν τὴν παραγωγὴν των. Οὕτω, ἡ παρατηρουμένη αὐξησης τῶν κηπευτικῶν, τῶν βιομηχανικῶν καὶ τῶν δενδροκομικῶν προϊόντων, ὀφείλεται κατὰ κύριον λόγον εἰς τὰς γεωργικὰς ἐκμεταλλεύσεις, αἵτινες καλλιεργοῦν ἑκτασιν ἀπὸ 1-50 στρέμματα (πίναξ 11).

Ἐκ τῆς ὅλης ποτιστικῆς ἐκτάσεως, ἥτις ἀνέρχεται εἰς 2.418.000 στρέμματα, τὰ 1.712.000 ἦτοι τὰ 70,2% καλλιεργοῦνται παρὰ τῶν μικρῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων. Τοῦτο συντελεῖ εἰς τὴν αὐξησην τοῦ εἰσοδήματος τοῦ μικροῦ καλλιεργητοῦ καὶ εἰς τὴν ἐντατικώτεραν ἐκμετάλλευσιν τοῦ κλήρου.

Αἱ ποτιστικαὶ ἐκτάσεις εἰς τὴν χώραν μας δύναται νὰ αὐξηθοῦν καὶ νὰ

υπερβούν τὰ 8.500.000 στρέμματα, ἐὰν προγραμματισθῆ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην ἢ γεωργικὴ πολιτικὴ καὶ ἐνισχύσις τὰς ἀγροτικὰς ἐκμεταλλεύσεις, διὰ πιστώσεων πρὸς κατασκευὴν ἀγροτικῶν ἐγγειοβελτιωτικῶν ἔργων καὶ ἀγορᾶς ἀντλητικῶν συγκροτημάτων. Ἡ μέχρι σήμερον, πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην, ἐργασία τῆς ἀγροτικῆς πίστεως, εἶναι, ἀναλόγως τῶν διατεθειμένων πιστώσεων, ἀξίολογος.

II. Αἱ ἀγροτικαὶ ἐκμεταλλεύσεις, πλὴν τῆς διὰ τῶν ἀρδεύσεων αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ εἰσοδήματος, προσπαθοῦν καὶ διὰ τῆς συντηρήσεως τῆς οἰκοσίου κτηνοτροφίας νὰ συμπληρώσουν τὸ εἰσόδημά των καὶ νὰ τὸ καταστήσουν βιώσιμον.

Ἡ ἐξέτασις, κατὰ συνέπειαν, τῆς κτηνοτροφικῆς δραστηριότητος τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων, θὰ μᾶς δώσῃ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ κλάδου τούτου εἰσοδήματος τοῦ ἀγρότου.

ΠΙΝΑΞ 12

Ἑκτασις ἐκμεταλλεύσεως ἐν σχέσει μὲ τὰ ὑπ' αὐτῶν συντηρούμενα οἰκόσιτα ζῶα.

	Ἑκτασις ἐκ- μεταλλεύσεων	Ἀριθμὸς ἐκμεταλλ.	Βόες, ἀ- γελάδες, βούβαλοι	Ἴπποι, ὄνοι, ἡμίονοι	Πρό- βατα	Αἴγες	Χοῖροι	Πουλε- ρικὰ
Στρ.	1 - 10	483.274	40.164	118.156	61.601	108.115	45.883	172.032
	10 - 50	669.469	228.540	432.606	179.228	250.467	188.015	441.196
	50 - 100	122.584	66.373	118.758	50.035	45.419	54.432	98.079
	100 - 200	28.212	11.824	33.020	13.534	10.725	12.359	22.547
	200 - 500	6.257	2.046	6.000	3.115	2.120	2.318	4.470
	500 καὶ ἄνω	2.334	325	1.229	3.780	388	330	730
Σύνολον		1.312.130	349.272	709.769	308.173	417.234	303.337	739.054

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω, σαφῶς προκύπτει, ὅτι αἱ γεωργικαὶ ἐκμεταλλεύσεις, αἵτινες κατέχουν ἕκτασιν ἀπὸ 1-50 στρεμμάτων, διατρέφουν τὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν οἰκοσίων ζώων, ἐνῶ ὅσον αὐξάνει εἰς ἕκτασιν ἢ γεωργικὴ ἐκμετάλλευσις, ἐλαττοῦται καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν οἰκοσίων ζώων. Καταπληκτικὴ εἶναι ἡ διαρκῶς ἐλαττουμένη ποσότης πουλερικῶν εἰς τὰς μεγάλας ἐκμεταλλεύσεις. Οὕτω, δικαιολογεῖται ἡ ἀσκηθεῖσα παρὰ τοῦ Κράτους παρέμβασις, εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ μικροῦ γεωργικοῦ κλήρου.

Ἡ κτηνοτροφία ἐν Ἑλλάδι δὲν ἐκδηλοῦται ἀπολύτως διὰ τῶν στοιχείων τοῦ ὡς ἄνω πίνακος 12, διότι, πλὴν τῆς οἰκοσίου τοιαύτης, τῆς διατρεφομένης πλησίον τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων, ὑπάρχει καὶ ἡ νομαδικὴ μεγάλη κτηνοτροφία, ἣτις ἐκμεταλλεύεται τὰς πεδινὰς καὶ θαμνώδεις βοσκάς, αἵτινες ὑπελογίσθησαν ἀνωτέρω, εἰς 5.668.000 στρέμματα καὶ τὰς ὄρεινὰς τοιαύτας, θαμνώδεις καὶ μὴ, ὑπολογιζομένας εἰς 22.233.000 στρέμματα (πίναξ 6). Ἐπὶ τῶν ἐκτάσεων τούτων, κατὰ τρόπον ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω πρωτόγονον, ἀπασχολεῖται ὁ κτηνοτροφικὸς κόσμος τῆς Ἑλλάδος. Εἶναι τοιαύτη ἡ ἐγκατάλειψις τοῦ κλάδου τούτου τῆς οἰκονομίας, ὥστε καὶ στατιστικὰ στοιχεῖα δὲν ὑπάρχουν καὶ τὰ ὑπάρχοντα,

είναι δύσκολον νὰ εὐρεθοῦν. Ἐνα θετικὸν κτηνοτροφικὸν πρόγραμμα δὲν ὑπάρχει. Διάφορα σπασμωδικὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα ἐλήφθησαν κατὰ τὰ μεταπολεμικὰ ἔτη, δὲν ἀπέδωσαν τὰ ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα, διότι ὅλαι αἱ προσπάθειαι ἔτειναν εἰς τὴν ἀνασύστασιν τῆς προπολεμικῆς νομαδικῆς κτηνοτροφίας. Αἱ περιστάσεις ἦσαν διάφοροι, αἱ βοσκαὶ ἔνεκα τῆς ἐπεκτάσεως τῆς καλλιέργειας περιωρισμένα, καὶ ἡ προσπάθεια νὰ ἀναγεννηθῇ ἡ παλαιὰ πρωτόγονος κτηνοτροφία, ἀπέτυχε. Σήμερον, ὁ κλάδος οὗτος ἢ θὰ τεθῇ ἐπὶ ἐντελῶς νέων παραγωγικῶν βάσεων διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ὀρεινῆς οἰκονομίας, ἢ θὰ ἀποθάνῃ, πρὸς μεγάλην ζημίαν τῆς οἰκονομίας τοῦ τόπου.

Αἱ κυριώτεραι κατηγορίαι κτηνοτροφικῆς ἐκμεταλλεύσεως εἶναι: α) ἡ νομαδικὴ κτηνοτροφία, ὑποδιαιρουμένη εἰς ἡμινομαδικὴν καὶ μόνιμον τοιαύτην, β) ἡ χωρική κτηνοτροφία καὶ γ) ἡ ἔσταυλισμένη, ἡ ὁποία ἀσκεῖται κατ' ἐπάγγελμα πλησίον τῶν μεγάλων πόλεων.

Ἡ πρώτη κατηγορία εἶναι ἡ πλεόν πρωτόγονος μορφή τῆς κτηνοτροφικῆς ἐκμεταλλεύσεως. Αὕτη εὐρίσκεται ἄνευ μονίμων ἐγκαταστάσεων, μετακινεῖται διαρκῶς ἀπὸ τὰ θέρετρα πρὸς τὰ χειμαδιὰ καὶ ἀντιστρόφως καὶ ζῆ ἓνα βίον πρωτόγονον, ἀκατανόητον διὰ τὸν σημερινὸν πολιτισμὸν. Ἡ νομαδικὴ αὕτη κτηνοτροφία, διατρέφει τὸ 1/4 περίπου τῶν παρ' ἡμῖν αἰγοπροβάτων.

Ἡ ἡμινομαδικὴ τοιαύτη, ἔχει μόνιμον χειμερινὴν διαμονήν, ἀλλὰ κατὰ τὸ θέρος εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ μετακινήθῃ πρὸς τὰς ὀρεινὰς βοσκάς. Οἱ ἀσκοῦντες ταύτην κατάρθωσαν νὰ ἔχουν ἰδιοκτῆτους χειμερινὰς βοσκάς καὶ κάποιαν μόνιμον κατοικίαν, ἀποτελοῦν δὲ τὸ 1/2 περίπου τῶν κτηνοτρόφων.

Ἡ μόνιμος νομαδικὴ κτηνοτροφία, εὐρίσκεται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐγκατεστημένη πλησίον χωρίων καὶ διατρέφει ἰδίως μικρὰ ζῶα ὅπως καὶ αἱ προηγούμεναι. Ὁ ἀριθμὸς ταύτης εἶναι περιωρισμένος ἔνεκα τοῦ περιωρισμένου βοσκησίου χώρου πλησίον τῶν χωρίων, ὅπου διατρέφεται καὶ ἡ χωρική τοιαύτη.

Ἡ δευτέρα κατηγορία, ἡ χωρική κτηνοτροφία, ἀσκεῖται παρὰ τῶν γεωργῶν, παραλλήλως πρὸς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς καὶ εἶναι ἀρκετὰ σημαντικὴ.

Αὕτη διατρέφει πλὴν τῶν προβάτων καὶ αἰγῶν καὶ μέγαν ἀριθμὸν μεγάλων ζῶων (ἀγέλαδες, βουβάλους, βόας) ὡς οἰκοσίτους καὶ συμπληρῶνει τὸ εἰσόδημα τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην, βλέπομεν ὅτι αἱ μικραὶ γεωργικαὶ ἐκμεταλλεύσεις, καταλαμβάνουν τὰ μεγαλύτερα ποσοστὰ εἰς τὴν οἰκόσιτον κτηνοτροφίαν. Ὡστε βασίμως δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι ὁ μικρὸς καλλιεργητὴς ἐμφανίζεται καὶ εἰς τὰς ἀρδεύσεις καὶ εἰς τὴν οἰκόσιτον κτηνοτροφίαν μὲ ἀρκετὴν δραστηριότητα.

Ἐχομεν καὶ τὴν τρίτην κατηγορίαν, τῶν ἀσκοῦντων ὡς ἐπάγγελμα τὴν ἔσταυλισμένην κτηνοτροφίαν, οἵτινες εἶναι ἐγκατεστημένοι εἰς τὰς παρυφὰς ἰδίως τῶν μεγάλων πόλεων, εἰς τὰς ὁποίας καταναλίσκει τὰ προϊόντα τῆς ὑπὸ τὴν μορφήν νωποῦ ἰδίως γάλακτος καὶ βουτύρου.

Διὰ νὰ καταφανῇ ὁμως ἡ σημασία τῆς κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς διὰ τὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν, παραθέτω ὠρισμένα στοιχεῖα ἐκ τῶν ὁποίων, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ τοῦ πίνακος 12, καταφαίνεται τὸ σημερινὸν ὕψος τῶν ἐκτρεφόμενων ζῶων, ὑπὸ τὰς σημερινὰς πρωτογόνους, ἐπαναλαμβάνω, συνθήκας.

ΠΙΝΑΞ 13

Ἐκτρεφόμενα ζῶα κατὰ τὰ ἔτη 1938 - 1955 - 1956.

Εἶδη ζῶων	1938	1955	1956
Πρόβατα	8.138.800	9.070.053	9.100.000
Αἴγες	4.356.100	4.797.763	4.760.000
Χοῖροι	426.700	621.260	640.000
Ἀγελάδες παραγωγῆς		453.000	460.000

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω, προκύπτει, ὅτι εἰς τὴν χώραν μας ἡ μικρὰ κτηνοτροφία, μόλις κατόρθωσε νὰ φθάσῃ καὶ νὰ ὑπερβῆ κατ' ἐλάχιστον ποσοστὸν τὴν προπολεμικὴν τοιαύτην, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ὄγκον τῆς φυτικῆς παραγωγῆς, ὅστις ὑπερέβη κατὰ πολὺ τὴν προπολεμικὴν τοιαύτην. Τὰ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτρεφόμενα ζῶα κατανέμονται ὡς ἀκολούθως:

ΠΙΝΑΞ 14

Κτηνοτροφικαὶ ἐκμεταλλεύσεις κατ' ἀριθμὸν ἐκτρεφόμενων ζῶων.

Κτηνοτροφ. ἐκμεταλλ. ἐκτρέφουσ. μέχρι	Κτηνοτρ. ἐκμεταλλ.	%	Ἐκτρεφου. πρόβατα	Κτηνοτροφ. ἐκμεταλλ.	%	Ἐκτρεφου. αἴγες
1 - 15 κεφαλ.	66.435	31,8	2.812.000	45.209	41,9	2.016.000
ἀπὸ 16 - 30	51.781	24,8	2.275.000	23.078	21,4	1.008.000
» 31 - 60	42.726	20,4	1.820.000	19.060	17,6	844.000
» 61 - 100	28.618	13,7	1.183.000	12.880	11,9	576.000
ἄνω τῶν 100	19.473	9,3	910.000	7.835	7,2	336.000
	209.033	100	9.100.000	107.982	100	4.760.000

Αἱ κτηνοτροφικαὶ καὶ γεωργοκτηνοτροφικαὶ ἐκμεταλλεύσεις ἀπασχολοῦν 374.519 κτηνοτρόφους. Ἐκ τούτων τὰ 31,8% προβατοτρόφων καὶ 41,9% αἰγοτρόφων ἀποτελοῦν τὴν κατηγορίαν τῶν ἐχόντων μέχρι 15 κεφαλὸς ζῶων. Οὗτοι, ἀσκοῦν τὴν κτηνοτροφίαν παρέργως ἢ παραλλήλως πρὸς τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἀγροτικοῦ των κλήρου. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν οἱ ἐκτρέφοντες 16-60 μικρὰ ζῶα, εἶναι γεωργοκτηνοτρόφοι. Ἀποτελοῦν δὲ τὰ 45% τῶν προβατοτρόφων καὶ τὰ 39% τῶν αἰγοτρόφων, οἵτινες συμπληροῦν τὸ ἀγροτικὸν αὐτῶν εἰσόδημα διὰ τῆς κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς. Οἱ ὑπόλοιποι, οἱ διατρέφοντες ἄνω τῶν 60 κεφαλῶν μικρῶν ζῶων, συνιστοῦν τοὺς νομάδας κτηνοτρόφους καὶ ἀποτελοῦν τὰ 23% τῶν προβατοτρόφων καὶ 19,1 τῶν αἰγοτρόφων. Ὁ διαχωρισμὸς εἰς προβατοτρόφους καὶ αἰγοτρόφους δὲν δύναται νὰ ληφθῆ ἀπολύτως ὑπ' ὄψιν, ἀνταποκρίνεται ὅμως σχετικῶς εἰς τὴν πραγματικότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

I. Γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή.

Αί γεωργικάί και κτηνοτροφικάί έκμεταλλεύσεις αίτινες, έκμεταλλεύονται τὰ 36.054.885 στρέμματα καλλιερησίμου γῆς τῆς χώρας μας, ἀπολαμβάνουν τὰ ἑξῆς προϊόντα :

ΠΙΝΑΞ 15

Καλλιερηγόμενα φυτὰ καὶ παραγωγή αὐτῶν κατὰ χιλιάδας τόννους.

Προϊόντα	1935 - 38	1956	1957
Σίτος	678	1.280	1.600
Κριθάρι	197	254	254
Ἀραβόσιτος	255	234	265
Βρώμη	116	153	186
Λοιπὰ σιτηρὰ	101	82	84
Ὀρυζα	4	43	59
Πατάτες	148	424	506
Λαχανικά	233	988	886
Ὀσπρια	52	97	101
Βάμβαξ	44	182	181
Καπνὸς	61	77	97
Γλεῦκος	373	446	423
Σουλτανίνα	29	42	53
Κορινθιακὴ	79	123	115
Σταφυλαί	79	123	115
Ἐπιτραπέζια ἔσπεριδοειδῆ	55	194	223
Ἐλαιον	113	140	176
Ἐλαῖαι	36	58	58

Αἱ ὡς ἄνω καλλιέργειαι παρουσιάζουν αὐξησιν τῆς παραγωγῆς ἐν σχέσει μὲ τὰ προπολεμικά ὕψη τῶν προϊόντων τούτων. Ἰδίως ἡ αὐξησις παρατηρεῖται εἰς τὸν σῖτον ὅστις κατὰ τὸ τρέχον ἔτος 1958, ὑπερέβη τοὺς 1.700.000 τόννους. Ἐπίσης μίαν αὐξησιν παρουσιάζουν ἡ ὄρυζα, αἱ πατάτες, τὰ λαχανικά καὶ τὰ ἔσπεριδοειδῆ. Τὰ εἶδη ταῦτα ἀπαιτοῦν καὶ ἐργασίαν, καὶ ἀρδευτικά ἔργα, καὶ συνεχῆ παρακολούθησιν. Οὕτω διαψεύδεται ὁ θρύλος ὅτι ὁ Ἕλλην ἀγρότης εἶναι φυγόπονος. Ἀρκεῖ νὰ τοῦ παρασχεθοῦν τὰ μέσα διὰ τὴν κατασκευὴν ἀρδευτικῶν ἔργων καὶ εἶναι πρόθυμος νὰ ποτίσῃ καὶ αὐτὸς μὲ τὸν ἰδρῶτα του τὰ ἔχοντα ἀνάγκην ἀρδύσεως φυτὰ.

Γενικώτερον, παρατηρεῖται μεταπολεμικῶς μία σταθερὰ αὐξησις τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς, ἐνῶ ἡ κτηνοτροφικὴ τοιαύτη δὲν παρουσιάζει καμμίαν αὐξησιν, ἐνῶ κατὰ τὴν προπολεμικὴν περίοδον ἀπετέλει τὰ 31,5% τῆς ὅλης ἀγροτικῆς παραγωγῆς, κατὰ τὰ μεταπολεμικά ἔτη, ἐκυμάνθη μεταξὺ 18,6% καὶ 25,5% διὰ νὰ φθάσῃ κατὰ τὸ 1957 εἰς τὸ προπολεμικὸν ὕψος ἢ νὰ ὑπερβῇ

τοῦτο κατὰ ἐλάχιστον ποσοστόν. Ἡ παραγωγή τῆς κτηνοτροφίας μας παρ' ὄλον τὸν πρωτόγονον αὐτῆς χαρακτήρα ἐκμεταλλεύσεως, ἀνῆλθεν εἰς :

Κρέας	τόνους	121.367
Γάλα	»	328.503
Τυρὸν	»	14.470
Βούτυρον	»	37.267

Οἱ δύο ἕτεροι κλάδοι τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς, ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν δασῶν καὶ τῆς ἀλιείας, ἥτις ὑπολογίζεται ὡς ἐργασία τῆς ὑπαίθρου εἰς τὴν ἀγροτικὴν παραγωγήν, παρουσιάζουν μίαν πραγματικῶς ἀλματώδη αὔξησιν. Τὰ δάση διὰ μιᾶς ἐντατικῆς ἐκμεταλλεύσεως ὠρισμένων συγκροτημάτων ἐδιπλασίασαν τὸ εἰσόδημα, καὶ δύνανται νὰ αὐξήσουν τοῦτο κατὰ πολὺ ἀκόμη, ἐὰν ἡ ἐκμετάλλευσις ὀργανωθῇ καὶ διατεθοῦν πιστώσεις δι' ὁδοποιίαν καὶ μηχανικὰς ἐγκαταστάσεις πρὸς τοὺς συνεταιρισμούς. Ἐπίσης ἡ ἀλιεία κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον, ἀνέπτυξε μίαν ἀξιόλογον δραστηριότητα, ἀλλὰ πολὺ ἀπέχει ἀκόμη ἀπὸ τὴν πλήρη ἐκμετάλλευσιν τοῦ πλοῦτου τῶν θαλασσῶν μας.

Κατὰ τ' ἀνωτέρω ἡ ἀγροτικὴ μας παραγωγή, παρουσιάζει ἐν τῷ συνόλῳ τῆς μίαν αὔξησιν παραγωγῆς σταθεράν, ἀλλὰ οὐχὶ τοιαύτην, ὥστε νὰ μεταβάλλῃ τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ τῆς ὑπαίθρου.

Ἡ τοιαύτη αὔξησις ὅμως εἶχεν ἄμεσον ἐπίδρασιν εἰς τὴν βιομηχανικὴν παραγωγήν, ἥτις ηὔξηθη καὶ αὕτη ἀναλόγως ὡς θὰ καταδειχθῇ κατωτέρω :

ΠΙΝΑΞ 16

Ἀξία ἀγροτικῆς παραγωγῆς ἔτη 1948 - 1956 εἰς ἑκατομμ. σταθερῶν δοχ. 1954.

Κλάδος	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Γεωργία	10.244	14.291	12.065	14.780	13.337	17.482	16.699	17.304	17.727
Κτηνοτρ.	3.259	2.989	3.659	3.860	4.319	4.856	5.314	5.513	5.892
Δάση	374	382	545	540	580	599	655	700	768
Ἀλιεία	291	397	454	377	378	379	439	507	538
	14.268	18.059	16.723	19.557	18.614	23.316	22.877	24.024	24.925

Τὸ εἰσόδημα τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ παρουσιάζει μίαν αὔξησιν καθ' ὅλα τὰ τελευταῖα μεταπολεμικὰ ἔτη, ἥτις αὔξησις, ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1957 - 58 ὅτε ἐκ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς, τὰ δάση καὶ τὴν ἀλιείαν, ἀνῆλθε τοῦτο εἰς 21.504 ἑκατομμύρια, τῆς δὲ κτηνοτροφίας 6.100 ἑκατομμύρια περίπου.

Ἡ αὔξησις ὅμως αὕτη δὲν συνετέλεσεν εἰς τὴν μείωσιν τῶν εισαγωγῶν γεωργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν προϊόντων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Τὰ εισαγόμενα εἶδη, δύνανται νὰ παραχθοῦν εἰς τὴν χώραν μας ἐὰν γίνῃ μία προσπάθεια πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς, διότι καὶ σήμερον ἀκόμα ἡ ἄξια τῶν εισαγομένων τροφίμων ἀνέρχεται εἰς 91.500 χιλιάδας δολλάρια, ἥτοι καλύπτει τὰ 19,3 τῶν εισαγωγῶν τῆς χώρας. Τὸ ὄφελος ὅμως ἐκ τῆς αὔξήσεως

τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς, διὰ τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν δὲν θὰ περιορισθῆ εἰς τὴν ἐξοικονόμησιν τῶν ὡς ἄνω 91,5 ἑκατομμυρίων δολλαρίων ἐτησίως, ἀλλὰ εἰς τὴν αὐξησιν τῶν ἐξαγωγῶν μας. Διότι τὸ εἰσαγόμενον εἰς τὴν χώραν μας συνάλλαγμα, ἐκ τῶν ἐξαγωγῶν, ὀφείλεται σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὰ ἀγροτικά μας προϊόντα.

ΠΙΝΑΞ 17

Διάρθρωσις τῆς ἀξίας τῶν ἐξαγωγῶν εἰς ἑκατομμύρια δραχμῶν.

Ἐξαγόμενα προϊόντα	1938		1954		1955		1956	
	Ἀξία εἰς ἐκ. δρχ.	%	Ἀξία εἰς ἐκ. δρχ.	%	Ἀξία εἰς ἐκ. δρχ.	%	Ἀξία εἰς ἐκ. δρχ.	%
1) Καπνὸς	5.119,2	50,4	1.833,4	40,3	2.302,2	42,0	1.941,0	34,0
2) Σταφίς Κορ.	933,0	9,2	490,7	10,8	414,7	7,5	535,8	9,4
3) Σουλτ.	526,2	5,2	266,4	5,8	408,0	7,4	297,4	5,2
4) Βάμβαξ	—	—	218,0	4,8	643,0	11,7	847,0	14,9
5) Σῦκα ξηρά	184,0	1,9	68,9	1,5	73,8	1,4	77,6	1,4
6) Νωπαὶ ὀπῶραι, ἐλαῖαι, τομάτα	470,5	4,6	241,0	5,3	238,0	4,3	340,0	6,0
7) Οἶνοι	261,0	2,6	82,4	1,8	77,7	1,5	82,2	1,5
8) Λοιπὰ γεωργικὰ προϊόντα	1.006,1	9,9	468,8	10,3	373,3	6,8	365,5	6,3
	8.503,0	83,8	3.669,6	80,6	4.530,5	82,6	4.477,5	78,6
Λοιπαὶ ἐξαγωγαὶ	1.646,0	16,2	886,6	19,4	953,6	17,4	1.220,3	21,4
Σύνολον ἐξαγωγῶν	10.149,0	100	4.556,2	100	5.484,1	100	5.698,3	100

Ἡ διάρθρωσις τῶν ἐξαγωγῶν, ἀποδεικνύει ὅτι ἡ χώρα μας στηρίζει τὸ ἐξαγωγικόν της ἐμπόριον εἰς τὴν γεωργικὴν παραγωγήν. Προπολεμικῶς, ὅπως καὶ μετὰ τὸν πόλεμον, τὰ 80% τῶν ἐξαγωγῶν τῆς χώρας ἀποτελοῦν τὰ γεωργικὰ προϊόντα.

II. Τοῦτο δύναται νὰ θεωρηθῆ ἐκ πρώτης ὄψεως ὡς μία ἐλπιδοφόρος εἰκὼν διὰ τὴν γεωργίαν μας. Πλὴν ὅμως ὅταν ἐξετάσωμεν τὰ εἰσοδήματα τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ ἐν σχέσει μὲ τὸ Ἐθνικὸν εἰσοδήμα, τότε βλέπομεν ὅτι καὶ τὸ ὕψος τῶν ἐξαγωγῶν γεωργικῶν προϊόντων, δὲν συντελεῖ εἰς τὴν πραγματικὴν βελτίωσιν τοῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος, ὥστε νὰ καταστῆ τοῦτο βιώσιμον.

Ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν κατωτέρω, τὸ ἀγροτικὸν εἰσοδήμα μόλις καλύπτει τὰ 34-35% τοῦ ὅλου Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ἐκ τοῦ ὁποῦ προέχει νὰ διατραφῆ ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς τῆς χώρας ὅστις ἀνέρχεται εἰς 56% τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ,

ΠΙΝΑΞ 18

Ἐθνικὸν εἰσόδημα κατὰ κατηγορίαν παραγωγῆς εἰς τιμὰς ἀμοιβῆς συντελεστοῦ παραγωγῆς (εἰς χιλιάδας σταθερὰς δραχμὰς 1954).

	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Γεωργία	12.639	10.107	12.734	11.280	15.203	14.297	14.997	15.209	
Κτηνοτροφία	764	1.370	1.233	1.773	1.803	2.164	2.393	2.607	
Δάση	372	529	524	565	578	636	685	745	
Ἄλιεία	285	323	268	270	264	332	355	377	
1) Συν. ἀγροτ. παραγωγῆς	14.060	12.329	14.759	13.888	17.848	17.429	18.430	18.938	21.851
2) Μεταλ. ὀ- ρυχ. ἄλυκ.	160	270	376	437	479	571	656	718	902
3) Μεταποίησης.	6.925	7.573	7.972	7.722	8.857	9.563	10.510	10.746	11.860
4) Ἐπιχ. Κοιν. ὠφελείας	348	385	430	486	532	604	721	1.020	1.056
5) Ἐκτελ. ἔργ.	1.273	1.650	1.397	1.424	1.655	1.809	1.914	2.197	2.436
6) Μεταφ. ἐπι- κοινωνίαι	2.330	2.496	2.719	2.834	2.803	3.080	3.228	3.323	3.622
7) Ἐμπόριον	3.888	4.107	4.885	4.527	4.906	5.479	6.061	6.578	7.323
8) Πίστη-ἀσφαλ. Κτημ. ἐπ.	914	983	1.106	1.135	1.099	1.143	1.229	1.233	1.318
9) Ἐνοίκια	1.870	1.995	2.157	2.338	2.559	2.701	2.968	3.266	3.637
10) Δημ. Διοικ. καὶ ἀσφάλ.	4.441	3.700	3.778	3.897	3.940	3.706	3.820	3.867	3.941
11) Ὑπηρ. Ὑγ. καὶ ἐκπαιδ.	1.165	1.224	1.249	1.292	1.254	1.288	1.304	1.331	1.356
12) Διάφ. ὑπηρ.	1.623	1.643	1.665	1.684	1.704	1.726	1.744	1.764	1.897
13) Σύνολ. ἐγ- χωρ. ἔθν. εἰ- σοδήματος	38.997	38.355	42.493	41.664	47.636	49.099	52.585	54.981	61.309
14) Καθαρ. εἰ- σόδ. ἐξ Ἄλ- λοδ.	173	318	542	748	647	807	857	1.278	1.865
Ἄκαθ. ἔθν. πόρ.	39.170	38.673	43.035	42.412	48.283	49.906	53.442	56.259	63.114
15) Ποσοστ. % τῆς Ἀγρ. παρ.	35,89	32,00	36,62	32,71	36,96	34,93	34,05	34,01	34,80
16) Ποσοστ. % τοῦ Ἀστ. εἰσ.	64,01	68,00	63,38	67,29	63,04	65,07	65,95	65,99	65,20

Πη γ α ί: Ὑπουργεῖον Συντονισμοῦ, Ἐθνικοὶ Λογαριασμοί, Ἀθῆναι 1957.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Ἡ κατανομή τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος

Ι. Ἡ διανομή τοῦ εἰσοδήματος τούτου μεταξύ τῶν διαφόρων παραγωγικῶν κλάδων καὶ τῶν ἀγροτῶν θὰ μᾶς δώσει τὸ μέτρον τῆς κρίσεως τῆς ἀγοραστικῆς καὶ καταναλωτικῆς δυνάμεως τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου τῆς χώρας.

Οἱ ἀνωτέρω ἐπίσημοι πίνακες ὑπολογίζουν τὸ εἰσόδημα τῶν ἀγροτῶν, εἰς τιμὰς ἀμοιβῆς τῆς παραγωγῆς, ἐνῶ ἡ ἀξία τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς, ἐκ τῶν στοιχείων τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης Ἑλλάδος, παρουσιάζεται μεγαλυτέρα. Πάντως, ὅμως, τὸ ποσοστὸν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ὅλου Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος, δὲν εἶναι μεγαλύτερον καὶ μὲ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης τῶν 38% τοῦ ὅλου εἰσοδήματος τῆς χώρας.

Ἡ κατανομή τοῦ εἰσοδήματος τούτου, μεταξύ τῶν διαφόρων κατηγοριῶν τῶν καλλιεργητῶν τῆς γῆς, τῶν κτηνοτρόφων, ἐργατῶν, ὑλοτόμων δασῶν καὶ ἀλιέων, δὲν δύναται νὰ ὑπολογισθῇ εἰς ποσοστὸν ἐπὶ τοῦ συνόλου, διότι τοῦτο δὲν μᾶς δίδει τὴν πραγματικὴν κατάστασιν τῶν διαφόρων κατηγοριῶν ἀγροτῶν.

Ἐκ τοῦ πίνακος 7 παρατηροῦμεν ὅτι ἓνα ποσοστὸν 36,7% τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ καλλιεργεῖ τὰ 6,4 τῶν καλλιεργησίμων ἐκτάσεων. Οἱ ὡς ἄνω καλλιεργηταὶ ἀπασχολούμενοι εἰς 483.461 γεωργικὰς ἐκμεταλλεύσεις, ἀπολαμβάνουν ἐκ τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος τὰ 6,4% ἤτοι 1.554.200.000 δρχ. ἐν τῷ συνόλῳ καὶ δρχ. 3.220 κατὰ γεωργικὴν ἐκμετάλλευσιν. Ἐὰν ἐπὶ τοῦ ὡς ἄνω ποσοῦ ὑπολογίσωμεν ὅτι, ἡ κατηγορία αὕτη τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων, καλλιεργεῖ μέρος τῶν ποτιστικῶν ἐκτάσεων (πίναξ 10) καὶ διατρέφει ἓνα ποσοστὸν τῶν οἰκοσίτων ζώων (πίναξ 11), δυνάμεθα βασίμως νὰ ὑπολογίσωμεν ὅτι ἐκ τῶν ποτιστικῶν γαιῶν, ἐκ τοῦ κτηνοτροφικοῦ εἰσοδήματος καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν ἃς προσφέρουν εἰς τὴν ὑπαιθρον καὶ σποραδικῶς εἰς τὰς πόλεις, δύναται νὰ αὐξήσουν τὸ εἰσόδημά των εἰς τὸ διπλάσιον τοῦ γεωργικοῦ τοιοῦτου. Πάντως ὅμως ἡ κατηγορία αὕτη, ἥτις συντηρεῖ 1.734.000 μέλη οἰκογενειῶν, δὲν δύναται νὰ ὑπολογισθῇ ὅτι ἔχει οἰανδήποτε ἀγοραστικὴν δυνατότητα καὶ ὅτι ἡ Οἰκονομία εἶναι κλειστὴ οἰκογενειακὴ καὶ περιορίζεται εἰς τὴν πτωχὴν ἐξασφάλισιν τῆς διατροφῆς του. Πᾶσα ἄλλη δαπάνη, πρὸς κάλυψιν ἀναγκῶν ὑποδήσεως, ἱματισμοῦ κλπ. ὅταν λαμβάνη σποραδικῶς χώραν, γίνεται εἰς βάρος τῆς διατροφῆς. Τοῦτο ἄλλωστε ἐμφαίνεται ἐκ τῶν κάτωθι στοιχείων, ἐξ ὧν προκύπτει ὅτι ἡ χαμηλότης γενικῶς τοῦ εἰσοδήματος εἰς τὴν χώραν μας ἔχει ἀνάλογον συνέπειαν ἐπὶ τῆς καταναλώσεως τῶν διαφόρων προϊόντων. Τὰ εἶδη δὲ τὰ ὅποια καταλαμβάνουν τὴν πρώτην σειρὰν εἶναι τὰ τρόφιμα. Τὸ εἰσόδημα γενικῶς τοῦ Ἑλλήνος δαπανᾶται ὡς ἑξῆς:

ΠΙΝΑΞ 19

Δαπάναι ἰδιωτ. Καταναλ.	1951	1955	1956
	%	%	%
Διατροφή	49	49	48
Ἱματισμός, ὑπόδησις	14	12	19
Στέγασις, φωτισμός, θέρμανσις, ὕδρευσις	7	10	10
Λοιπαὶ δαπάναι	30	29	28

Αί δαπάναι τοῦ ἀγρότου συγκεντροῦνται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν διατροφήν καὶ ὑπόδησιν, διότι τὸ εἰσόδημά του εἶναι μικρότερον τοῦ ἀστικοῦ τοιοῦτου, καὶ τὰς ἀνάγκας του προσπαθεῖ νὰ καλύψῃ διὰ τῆς κλειστῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας, ὑφαίνων τὸν ἱματισμὸν του καὶ ἐξοικονομῶν τὰ τῆς θερμάνσεως του.

II. Ἡ δευτέρα κατηγορία ἣτις καλλιεργεῖ ἀπὸ 10 - 20 στρέμματα (πίναξ 7), ἀποτελεῖ τὰ 22,7% τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων τῆς χώρας καὶ ἀπασχολεῖται εἰς τὰ 11,5% τῶν καλλιεργησίμων ἐκτάσεων. Ἡ κατηγορία αὕτη καλύπτει τὰς 299.394 γεωργικὰς ἐκμεταλλεύσεις καὶ ἀπολαμβάνει ἐκ τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος τὰ 11,5% ἥτοι δρχ. 1.981.105.000 ἐν τῷ συνόλῳ καὶ δρχ. 6.690 κατὰ γεωργικὴν ἐκμετάλλευσιν.

Καὶ εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην, δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν ὅτι, καὶ ἐκ τῶν ἐντατικῶν ἐκμεταλλεύσεων τοῦ κλήρου των διὰ τῶν ἀρδεύσεων καὶ τῆς διατροφῆς ζώων, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ὡς ἄνω πινάκων, καὶ ἐκ τῆς προσφερομένης σποραδικῶς καὶ ἐποχικῶς ἐργασίας, δύναται καὶ αὕτη νὰ διπλασιάσῃ τὸ εἰσόδημά της. Πλὴν ὅμως, ἀπέχει κατὰ πολὺ, εἰς τὴν δημιουργίαν ἀγοραστικῆς δυνάμεως καὶ ἡ οἰκονομία αὐτῆς εἶναι οἰκιακὴ καὶ περιορίζεται εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς διατροφῆς τῶν ἐξ 1.197.000 μελῶν ἀποτελουμένων οἰκογενειῶν.

Ἀμφότεραι αἱ κατηγορίαι αὗται, ἐκπροσωποῦν τὰ 59,4% τοῦ ὅλου ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας καὶ ἐκμεταλλεύονται τὰ 17,9% τῆς καλλιεργησίμου ἐκτάσεως. Αἱ κατηγορίαι αὗται, δὲν δύνανται νὰ ὑπολογισθοῦν ὅτι ἀποτελοῦν καταναλωτικὰς δυνάμεις, αἵτινες συντελοῦν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἄλλων κλάδων τῆς οἰκονομίας μας, ἢ ὅτι εἰσέρχονται εἰς τὴν ἀγορὰν ὡς πωληταὶ γεωργικῶν ἢ κτηνοτροφικῶν προϊόντων.

Ἄλλὰ καὶ ἡ κατηγορία τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων τῶν καλλιεργουσῶν 20 - 50 στρέμματα εἶναι ἀρκετὰ σοβαρά, διότι ἀποτελεῖ τὰ 28,2% τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων καὶ καλλιεργεῖ τὰ 31,9% τῶν καλλιεργησίμων ἐκτάσεων. Ἡ κατηγορία αὕτη ἀποτελεῖται ἀπὸ 370.075 γεωργικὰς ἐκμεταλλεύσεις καὶ ἀπολαμβάνει τὰ 31,9% τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος, ἥτοι 5.495.413.000 ἐν τῷ συνόλῳ καὶ δρχ. 14.307 κατὰ γεωργικὴν ἐκμετάλλευσιν. Αὕτη συντηρεῖ 1.480.000 μέλη οἰκογενειῶν καὶ ἀποτελεῖ μίαν παραγωγικὴν τάξιν σχετικῶς ὑπολογίσιμον διὰ τὴν κατανάλωσιν. Διότι πλὴν τοῦ ὡς ἄνω γεωργικοῦ εἰσοδήματος, αὕτη ἔχει ἠῤῥξημένον εἰσόδημα καὶ ἐκ τῆς διατρεφομένης οἰκοσῖτου κτηνοτροφίας καὶ τῆς διὰ ἀρδεύσεων ἐντατικωτέρας ἐκμεταλλεύσεως τοῦ κλήρου της. Εἰς ἀμφοτέρας ὅμως τὰς ἄνω ἀπασχολήσεις, δὲν παρουσιάζεται μὲ μεγάλα ποσοστά, βασιμὸς ὅμως δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ὅτι καὶ ἡ κατηγορία αὕτη, προσανξάνει κατὰ σοβαρὸν ποσοστὸν τὸ εἰσόδημά της καὶ ἐν πολλοῖς τὸ διπλασιάζει.

III. Μία ἄλλη κατηγορία ἐκ τοῦ ἀγροτικοῦ ἐνεργοῦ παραγωγικοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ἡ κατηγορία τῶν ἐκμεταλλευσιμῶν ἐκτασιν 50 - 200 στρεμμάτων καὶ ἣτις ἀποτελεῖ τὰ 11,8% τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων καὶ καλύπτει τὰ 30,2% τῆς καλλιεργησίμου ἐκτάσεως τῆς χώρας. Αὕτη καλλιεργεῖ κατὰ τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν ταύτας, μὲ μονοετῆ φυτὰ καὶ τὰς χρησιμοποιεῖ ὡς λιμῶνας καὶ βοσκὰς διὰ τὴν κτηνοτροφίαν της. Ἡ κατηγορία αὕτη, καλύπτει 150.791 γεωργοκτηνοτροφικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ συντηρεῖ 650.000 μέλη οἰκο-

γενειῶν. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην, ἀνήκει ἓνα μέγα μέρος τῶν κτηνοτρόφων τῆς χώρας. Ἐὰν ὑπολογίσωμεν τὰς κτηνοτροφικὰς ἐκμεταλλεύσεις εἰς 317.015, αἱ 150.000 ἐξ αὐτῶν κατανέμονται μεταξὺ τῶν προηγουμένων κατηγοριῶν ὡς διατρεφόντων 15 - 30 κεφαλὰς μικρῶν ζώων (πίναξ 13) καὶ ἀριθμὸν τινα μεγάλων (πίναξ 11). Αἱ ὑπόλοιποι 167.015 κτηνοτροφικαὶ ἐκμεταλλεύσεις ἀνήκουν κατὰ μέγα ποσοστὸν εἰς τὴν παροῦσαν κατηγορίαν τῶν γεωργοκτηνοτρόφων καὶ εἰς τὰς ἐπομένους καθαρὰς κτηνοτροφικὰς ἐκμεταλλεύσεις τῶν σκηνιτῶν νομάδων τοιούτων.

Ἡ παροῦσα κατηγορία ἀποτελεῖται ἀπὸ 150.791 γεωργοκτηνοτροφικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἀπολαμβάνει ἐκ τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος τὰ 32,2% καὶ ποσοστὸν 50% περίπου ἐκ τοῦ κτηνοτροφικοῦ εἰσοδήματος, ἤτοι δρχ. 5.708.094 960 ἐν τῷ συνόλῳ καὶ 37.868 σὺν 29.000 δρχ. περίπου ἐκ τοῦ κτηνοτροφικοῦ εἰσοδήματος. Ἡ κατηγορία αὕτη εἶναι διὰ τὰς Ἑλληνικὰς συνθήκας τῆς ὑπαίθρου ἢ σχετικῶς εὐποροῦσα καὶ ἡ δυναμένη μετὰ τῆς προηγουμένης τοιαύτης, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἀγορὰν ὡς ὑπολογίσιμος καταναλωτῆς βιομηχανικῶν προϊόντων καὶ πωλητῆς γεωργοκτηνοτροφικῶν προϊόντων.

IV. Αἱ γεωργοκτηνοτροφικαὶ ἐκμεταλλεύσεις τῶν 200 - 500 στρεμμάτων καὶ αἱ κτηνοτροφικαὶ τοιαῦται, αἱ ἐκμεταλλεόμεναι κτηνοτροφικῶς τὰς πέραν τῶν 500 στρεμμάτων ἐκτάσεις, καλύπτουν τὸν ὑπόλοιπον γεωργοκτηνοτροφικὸν καὶ κτηνοτροφικὸν κόσμον τῆς χώρας μας καὶ ἀποτελοῦν τὰ 0,6% τῶν ἀγροτικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἐκμεταλλεύονται τὰ 17% τῶν ὑπὸ ἐκμετάλλευσιν ἐκτάσεων τῆς χώρας.

Ἡ κατηγορία αὕτη ἀπολαμβάνει ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ἕνεκα τῆς ἐκτατικῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ὑπ' αὐτῆς κατεχομένων γαιῶν, ἰδίως διὰ βοσκὴν τῶν προβάτων καὶ αἰγῶν, ἐλάχιστον ποσοστὸν τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος καὶ τὰ 10% περίπου τοῦ κτηνοτροφικοῦ τοιούτου, ἤτοι περὶ τὰς 60.000 κατὰ κτηνοτροφικὴν ἐκμετάλλευσιν. Οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην δὲν συντηροῦν μόνον τὰ μέλη τῶν οἰκογενειῶν των, ἀλλὰ καὶ ἓνα μέρος τῶν ἐμφανιζομένων ὡς μισθωτῶν τοῦ ἐνεργοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ. Οὗτοι ἀποτελοῦν μίαν τάξιν τοῦ πληθυσμοῦ, ἣτις κατέχει ἀριθμὸν μικρῶν ζώων ἀπὸ 15 - 60 κεφαλὰς καὶ προσφέρει τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὴν κτηνοτροφικὴν ἐκμετάλλευσιν ὡς βοσκός.

Οὗτω, ἐκ τοῦ κτηνοτροφικοῦ νομάδος ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν μισθωτῶν βοσκῶν ἀποτελουμένη ἢ ὡς ἄνω κατηγορία, ἀπολαμβάνει ἓνα εἰσόδημα μὲ τὸ ὅποιον δύναται νὰ διαθρέψῃ τὴν οἰκογένειάν του, ἀλλὰ πέραν αὐτοῦ, στερεῖται πάσης ἐκπολιτιστικῆς ἀνέσεως, μονίμου στέγης, σχολείου, ἀποθηκῶν, σταύλου καὶ εὐρίσκειται εἰς τὸ ἔλεος τῶν καιρικῶν μεταβολῶν.

V. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν καὶ οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὰ δάση καὶ οἵτινες ἀνέρχονται εἰς 8.833 ἐκ τοῦ ἐνεργοῦ παραγωγικοῦ πληθυσμοῦ, ὡς καὶ οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὴν ἀλιεῖαν καὶ οἵτινες ἀνέρχονται εἰς 27.617 ἀλιευτικὰς ἐκμεταλλεύσεις, ἀπολαμβάνουν, πλὴν τοῦ ἐκ τῆς ἐργασίας των εἰσοδήματος καὶ μικρὸν ποσοστὸν τοῦ γεωργικοῦ τοιούτου. Βάσει τῶν ἀνωτέρω στοιχείων, ἐργαζόμενοι εἰς τὰ δάση κατὰ τὸ πλεῖστον ἐποχικῶς καὶ ὡς ἐργάται, ἀπολαμ-

βάνουν 9.000 δρχ. περίπου ετησίως. Διότι τὸ ὑπόλοιπον εισόδημα ἐκ τῶν δασῶν, περιέρχεται εἰς τοὺς ἰδιοκτῆτας, δημόσιον, κοινότητας, ιδιώτας. Οἱ ἄλιεις ἀφ' ἑτέρου ὁμοῦ μετὰ μικροῦ ποσοστοῦ γεωργικοῦ εισοδήματος ἀπολαμβάνουν ἐκ τῆς ἐργασίας των ἕνα εισόδημα 19.000 δραχμῶν ετησίως, διαρθρωμένον κατὰ μέγεθος ἀλιευτικῆς ἐπιχειρήσεως ἢ ἀτομικῆς ἐργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

Ι. Συμπέρασμα.

Οὕτω, γενικῶς ἐκ τῶν ἀνωτέρω δύναται νὰ συμπεράνωμεν τὰ ἀκόλουθα, ὅτι :

1) Ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς τῆς χώρας ἀνέρχεται εἰς τὰ 56% τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ ἐργαζόμενος εἰς τὴν ὑπαιθρον χώραν καλλιεργῶν ἢ ἐκμεταλλεόμενος 36.055.000 στρέμματα.

2) Ἡ καλλιεργήσιμος ἔκτασις καὶ τὸ εισόδημα αὐτοῦ διαρθροῦται ὡς ἀκολουθῶς κατὰ ἀγροτικὴν ἐκμετάλλευσιν :

α) Τὰ 36,7% καλλιεργοῦν τὰ 6,4% μὲ ἕνα ἐτήσιον εισόδημα ἐξ ὄλων τῶν πηγῶν 3.500 - 7.000 περίπου δραχμῶν ετησίως.

β) Τὰ 22,7% καλλιεργοῦν τὰ 11,5% καὶ ἀπολαμβάνουν ἕνα εισόδημα ἐκ πάσης πηγῆς 6.700 - 12.000 περίπου δραχμῶν ετησίως.

γ) Τὰ 28,2% καλλιεργοῦν τὰ 31,9% καὶ ἀπολαμβάνουν ἐκ πάσης πηγῆς δρχ. 12.000 - 30.000 περίπου ετησίως.

δ) Τὰ 11,8% καλλιεργοῦν καὶ ἐκμεταλλεύονται τὰ 30,2% καὶ ἀπολαμβάνουν δρχ. 30.000 - 50.000 καὶ 20.000 ἐκ τοῦ κτηνοτροφικοῦ εισοδήματος ἧτοι δρχ. 50.000 - 70.000 δρχ. περίπου ετησίως.

ε) Τὰ 0,6% οἷτινες ἐκμεταλλεύονται κτηνοτροφικῶς τὸ 17% τῶν ἐκτάσεων καὶ ἀπολαμβάνουν 60.000 δρχ. περίπου ετησίως ἐκάστη ἐκμετάλλευσις καὶ ἐξ αὐτοῦ καταβάλλει πρὸς τοὺς μισθωτοὺς βοσκοὺς 5 - 10.000 ετησίως.

στ) Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀσχολουμένων μὲ τὴν γεωργίαν, ποσοστόν τι, ἀσχολεῖται εἰς τὴν ὑλοτομίαν εἰς τὰ δάση, καὶ εἰς τὰς νήσους καὶ παράλια μέρη εἰς τὴν ἀλιείαν. Οὗτοι, ἀνερχόμενοι εἰς 36.000 περίπου ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ, ἀπολαμβάνουν ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ εισοδήματος δρχ. 8.000 - 20.000 περίπου ετησίως κατὰ ἐνεργὸν παραγωγικὸν ἄτομον ἢ ἀλιευτικὴν ἐκμετάλλευσιν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν, τὰ 50% δύναται νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἐνδεεῖς καὶ ἄποροι, μὴ εἰσερχόμενοι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν, οὔτε ὡς πωληταί, οὔτε ὡς καταναλωταί. Ἐπὶ τῶν ὑπολοίπων 50% τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου, δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν ὅτι προσφέρουν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν καὶ εἰσέρχονται εἰς τὴν ἀγορὰν ὡς καταναλωταί τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων.

Ὅταν ὁμως εἰς μίαν χώραν γεωργικὴν τὰ 50% τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου, ἧτοι τὸ 30% τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ, παρουσιάζει τὴν ἀνω θλιβεράν κατάστασιν, ποία θὰ εἶναι ἡ οἰκονομικὴ δραστηριότης τῶν ἄλλων κλάδων τῆς παραγωγῆς διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐργασιῶν μεταποιήσεως καὶ διακινήσεως ταύτης; Διότι ἂν συγκρίνωμεν τοὺς ἀνωτέρω ὑπολογισμούς, οἷτινες ἐγένοντο μὲ βᾶσιν

τὰ στατιστικὰ στοιχεῖα τοῦ ἔτους 1956, καὶ παραβάλλομεν ταῦτα μὲ τὰ προσωρινὰ στοιχεῖα τοῦ ἔτους 1957 καὶ ἰδίως τοῦ ἔτους 1958, τότε θὰ ἴδωμεν, πόσην σημασίαν ἔχει ἡ αὔξησις τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς διὰ τὴν οἰκονομικὴν δραστηριότητα τῶν ἄλλων κλάδων παραγωγῆς. Κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα, ὅτε παρυσιάζεται μία σημαντικὴ αὔξησις τοῦ γεωργικοῦ εισοδήματος, ἡ βιομηχανικὴ παραγωγή ἀμέσως παρουσιάζει αὔξησιν κατὰ 10,3% τὸ 1957 καὶ κατὰ 10,6% τὸ 1958 εἰς τοὺς πρώτους ὀκτῶ μῆνας, διότι ἡ ἐμφάνισις τοῦ ἀγρότου ὡς καταναλωτοῦ, κατὰ τὰ δύο αὐτὰ ἔτη, εἶχεν ἄμεσον εὐνοϊκὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος τοῦ βιομηχανικοῦ κλάδου τῆς χώρας.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει σαφῶς ὅτι πρῶτον μέλημα τῆς Οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῆς χώρας εἶναι ἡ προσπάθεια αὐξήσεως τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς. Εἰς τοῦτο εἶναι πάντες σύμφωνοι.

Ἐξεδηλώθησαν, ὅμως, ἐκ μέρους τῶν οἰκονομικῶν παραγόντων τῆς χώρας δι' ὀρισμένων οἰκονομικῶν μέτρων φόβοι, ἐκ τῆς εισόδου τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου εἰς τὴν κατανάλωσιν καὶ ἰδίως, ὡς πρὸς τὴν κατανάλωσιν εισαγομένων ἐμπορευμάτων. Ἡ αὔξουσα εἰσαγωγή διαφόρων εἰδῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἡ αὔξουσα ζήτησις αὐτῶν, ἕνεκα τῆς δυναμικώτερας εισόδου τοῦ ἀγρότου εἰς τὴν ἀγοράν, ἀνησύχησε τοὺς οἰκονομικοὺς παράγοντας, διὰ τὸ ἀνοιγμα τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν καὶ τῆς παθητικῆς διαμορφώσεως τούτου. Ἡ ἀνησυχία αὕτη, ὠδήγησεν εἰς τὰ πρόσφατα μέτρα καταργήσεως τῶν εὐκολιῶν τῆς ἀγορᾶς τῶν εἰδῶν τούτων, καὶ ἀνακοπῆς τῆς εισόδου ὀρισμένων κατηγοριῶν εἰς τὴν κατανάλωσιν. Δὲν εἶναι τὰ εἶδη ταῦτα ἐκ τῶν ἀγοραζομένων παρὰ τῶν πτωχῶν ἀγροτῶν, ἀλλὰ παρὰ σχετικῶς εὐπόρων τοιούτων, οἵτινες διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς των καὶ τῶν διευκολύνσεων, ἤρχισαν νὰ εἰσέρχονται εἰς τὴν ἀγοράν. Τὰ μέτρα ταῦτα θὰ ὀδηγήσουν εἰς τὴν μείωσιν τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς ἐνῶ, εἶναι ἀπαραίτητον, ὅπως φροντίσωμεν νὰ αὐξήσωμεν ταύτην καὶ νὰ καταστήσωμεν καταναλωτὴν τὸν ἀγροτικὸν πληθυσμόν, ὅστις διὰ τῆς παραγωγῆς του, θὰ μᾶς δώσῃ καὶ τὸ ἀπαιτούμενον συνάλλαγμα, διὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἀπαραίτητων εἰδῶν ἐκπολιτισμοῦ τῆς χώρας. Διότι δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκτελοῦμεν τεράστια ἔργα ἠλεκτρισμοῦ τῆς ὑπαίθρου καὶ νὰ καθιστῶμεν ἀδύνατον τὴν χρησιμοποίησιν μιᾶς ἠλεκτρικῆς κουζίνας καὶ ἐνὸς ραδιοφώνου εἰς τὴν ὑπαίθρου χώραν.

Ὁ φόβος καὶ ἡ ἀνησυχία ὅτι ἡ μεγάλη παραγωγή θὰ μᾶς ὀδηγήσῃ εἰς κρίσεις οἰκονομικὰς εἶναι ἀστήρικτος. Ἡ ἀγροτικὴ παραγωγή, ὅταν προσφερθῇ εἰς μεγαλύτεραν ποσότητα εἰς τὴν ἀγοράν, θὰ προσφέρεται καὶ εἰς μικρότεραν τιμὴν καὶ οὕτω θὰ εἶναι δυνατόν νὰ συναγωνισθῇ καὶ εἰς τὰς ξένας ἀγορὰς τὰ ὁμοειδῆ προϊόντα καὶ ἐξαχθῇ εἰς πολὺ μεγαλύτερας ποσότητας χωρὶς νὰ φέρῃ διαταραχὰς εἰς τὰς τιμὰς τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς, ὅπως πολλάκις συμβαίνει σήμερον, δι' ὀρισμένα προϊόντα. Τοῦτο θὰ καταστήθῃ δυνατόν, διότι ὁ ἀγρότης διὰ τῆς μεγαλύτερας παραγωγῆς θὰ δυνηθῇ νὰ ἀνταπεξέλθῃ εἰς τὰς ἀνάγκας του καὶ μὲ μικρότερας τιμὰς. Ἐνῶ σήμερον, ἡ μικρὰ του παραγωγή, δὲν τὸν βοηθεῖ εἰς τὴν διαβίωσίν του, καὶ μὲ τιμὰς μεγαλύτερας τῶν διεθνῶν τοιούτων.

Δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ ὑπολογίσωμεν σοβαρῶς, ἐπὶ αὐξήσεως τῶν ἐξαγωγῶν τῶν γεωργικῶν μας προϊόντων, ἐφ' ὅσον δὲν προσαρμοζόμεθα εἰς τὰς διεθνεῖς

τιμάς, ἵνα δυνηθῶμεν νὰ συναγωνισθῶμεν τὰ ὁμοειδή προϊόντα τῶν ξένων ἀγορῶν.

Ἡ προστασία τῶν γεωργικῶν προϊόντων, τῶν καταναλισκομένων ἐν τῇ χώρᾳ μας, παρουσιάζει ἐντελῶς ἄλλην μορφήν. Πρέπει νὰ ἐξετασθῇ ἡ δυναμικότης τοῦ ἐδάφους μας, ἐν σχέσει μὲ τὴν παραγωγικότητα τῶν ἐδαφῶν τῶν Κρατῶν ἐξαγωγέων τῶν προϊόντων τούτων, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὸ μέγεθος τοῦ κλήρου καὶ τῆς διατρεφομένης ἐκ τούτου ἀγροτικῆς οἰκογενείας, ἵνα καταλήξωμεν εἰς ὀρθὰ συμπεράσματα, περὶ τῆς προστασίας τῶν προϊόντων ἐσωτερικῆς καταναλώσεως. Ἀλλὰ καὶ τὸ πρόβλημα τοῦτο, θὰ λυθῇ πολὺ εὐκολώτερον, ἔάν ἡ γεωργικὴ καὶ κτηνοτροφικὴ παραγωγή μας αὐξηθῇ, διότι μόνον διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς θὰ δημιουργηθῇ εἰσόδημα βιώσιμον, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ δυνηθῇ ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς ν' ἀνταπεξέλθῃ εἰς τὰς ἀνάγκας του, μὴ στηριζόμενος μόνον εἰς τὴν προστασίαν τῶν προϊόντων του διὰ νὰ ζήσῃ.

Αἱ προσπάθειαι τῶν τελευταίων προπολεμικῶν ἐτῶν πρὸς αὐξησιν τῆς σιτοπαραγωγῆς, ὀδήγησεν εἰς ἀποτελέσματα τοιαῦτα, ὥστε κατὰ τὸ 1929-30, ὅτε ἀπεφασίζετο ἡ προστασία τοῦ προϊόντος τούτου, νὰ ὀμιλοῦμεν περὶ σιταρκειας τῆς χώρας μας, ὡς δι' ἕνα ὄνειρον, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε θὰ ἐγένετο πρᾶγμα-τικότης.

Ἡ Ἀγροτικὴ Πολιτικὴ τῆς προστασίας τοῦ προϊόντος, ὁ λιμὸς τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου πολέμου, ἡ κλειστὴ οἰκονομία εἰς τὰ διάφορα διαμερίσματα τῆς χώρας, ὠδήγησαν εἰς τὴν καλλιέργειαν ἀγόνων ἐκτάσεων, διὰ σιτηρῶν, ὥστε νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ σιταρκεία, κατόπιν κόπων καὶ προσπαθειῶν μιᾶς ὀλοκλήρου γενεᾶς.

ΠΙΝΑΞ 20

Παραγωγή — Εἰσαγωγή — Κατανάλωσις εἰς τόννους

Ἔ τ η	Παραγωγή	Εἰσαγωγή	Κατανάλωσις
1938	980.000	376.000	1.356.000
1954-55	1.219.000	372.000	1.591.000
1955-56	1.339.000	348.000	1.687.000
1956-57	1.244.000	561.000	1.805.000
1957-58	1.600.000	150.000	1.750.000
1958-59	1.700.000	100.000	1.800.000

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῆς Πανελλ. Ὁμοσπον. Γεωπόνων κατὰ τὸ τρέχον ἔτος, ἡ σιταρκεία τῆς χώρας δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπιτευχθεῖσα. Διότι κατὰ τὴν περίοδον 1958-59 ἡ συνολικὴ κατανάλωσις σιτηρῶν (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου) ὑπολογίζεται εἰς 1.800.000 τόννους ὡς ἀκολούθως :

1) Αἱ 712.000 οἰκογένειαι σιτοκαλλιεργητῶν δι' ἀρτοδότησιν . . .	670.000 τόν.
2) Αἱ 290.000 οἰκογένειαι λοιπῶν ἀγροτῶν δι' ἀρτοδότησιν . . .	262.000 »
3) Ἀστικός πληθυσμὸς	708.000 »
4) Διὰ σπορὰν τῶν 10,5 ἑκατομμυρίων στρεμμάτων διὰ σίτου . . .	160.000 »
Σύνολον	1.800.000 »

Ὅτω αἱ ἀνάγκαι εἰς σίτον διὰ τὴν ἀρτοδότησιν καλύπτονται πλήρως διὰ τῆς ἐντοπίου παραγωγῆς, τῆς παραγωγῆς κριθῆς καὶ ἀραβοσίτου καλυπτούσης μόλις τὰ 2 - 3 % τῆς καταναλώσεως.

Ἡ ἐπιτυχία αὕτη, διὰ τὴν ὁποῖαν μία ὁλόκληρος γενεὰ ἐμόχθησε καὶ ἐκοπίασε, κατὰ περιέργον τρόπον, ἐδημιούργησε μίαν ἀνησυχίαν, εἰς τὴν ὑπεύθυνον ἀγροτικὴν πολιτικὴν τῆς χώρας. Ἐσπευσμένως ἀνηγγέλθησαν μέτρα καὶ πρόγραμμα περιορισμοῦ τῆς σιτοπαραγωγῆς καὶ αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς ἄλλων προϊόντων. Ἠκούσθησαν καὶ ἀπειλαί, περὶ ἐγκαταλείψεως τῆς προστασίας τῆς παραγωγῆς τοῦ σίτου, διότι ἔχομεν τὸν σίτον τῆς Ἀμερικανικῆς βοήθειας, ὅστις μᾶς παρέχεται δωρεὰν καὶ ἡ ἀξία του ἐνισχύει τὸν Προϋπολογισμόν τοῦ Κράτους. Ἐφθάσαμεν εἰς τὸ σημεῖον, ὥστε νὰ συμβουλεύωμεν τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς καλλιέργειας τοῦ σίτου, διότι δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ἐκ τῆς βοήθειας τοιοῦτον. Ὅταν ὁ ἐπαίτης ἔχη τὸν ἄρτον του ἐκ τῆς βοήθειας τῶν ἄλλων, διατί νὰ καλλιερῆ τὸν ἀγρόν του;

Ἀλλὰ διὰ τὴν χώραν μας, ὅπως καὶ δι' ὅλας τὰς χώρας, ἡ παραγωγή τοῦ σίτου καὶ ἡ ἐπίτευξις τῆς σιταρκείας, δὲν ξεετάζεται δυστυχῶς τόσον προχείρως. Αἱ Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς, ἔχουν μεγάλην παραγωγὴν σίτου. Τὰ μηχανικὰ μέσα, αἱ ἀπέραντοι ἐκτάσεις των, ἡ παραγωγικότης τοῦ ἐδάφους, συντελοῦν εἰς τὴν παραγωγὴν μεγάλων ποσοτήτων σίτου, ὅστις, ἔνεκα ἀκριβῶς τῆς μεγάλης ποσότητος, προσφέρεται εἰς τιμὰς μικράς. Δὲν ἐσκέφθησαν ὅμως τὴν κατάργησιν τῆς σιτοπαραγωγῆς, ἀλλὰ τὴν διάθεσιν ταύτης, ἔστω καὶ ὑπὸ τύπον δωρεᾶς, πρὸς συγκράτησιν τῶν τιμῶν καὶ τοῦ βιοτικῆς ἐπιπέδου τῶν ἀγροτῶν των.

Τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης ἐπίσης προσπαθοῦν ὅπως ὁ παραγόμενος σίτος διετεθῆ ἔστω καὶ μὲ μεγαλυτέραν τιμὴν. Ἡ Γερμανία προπολεμικῶς εἶχε φθάσει εἰς τὸ σημεῖον, νὰ δίδῃ διαφορικὴν τιμὴν εἰς τοὺς σιτοπαραγωγούς, οἵτινες ἐκαλλιέργουν ἐπὶ ἀγόνων ἐδαφῶν, ἀπὸ τὴν τιμὴν τὴν ὁποῖαν ἀνεγνώριζεν, εἰς τοὺς σιτοπαραγωγούς γονίμων ἐδαφῶν, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ συγκρατήσῃ τὴν καλλιέργειαν καὶ τὴν παραγωγὴν εἰς ὅσον τὸ δυνατόν ὑψηλότερον σημεῖον, διὰ τῆς καλλιέργειας ἀγόνων ἐκτάσεων.

Ἡμεῖς τί ἐπιδιώκομεν διὰ τῶν μέτρων καὶ τῶν ἀπειλῶν; Θὰ κατορθώσωμεν νὰ περιορίσωμεν τὴν σιτοκαλλιέργειαν, πρὸς ὄφελος τίνος προϊόντος;

Εἶναι γνωστὸν ὅτι, τὰ καλλιεργούμενα διὰ σίτου ἐδάφη, εἶναι ξηρικά, ὄρεινά, ἡμιορεινά καὶ πεδινά. Ἐκ τούτων τὰ ὄρεινά καὶ ἡμιορεινά, μόλις καλύπτουν τὰς ἀνάγκας τῶν καλλιεργητῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν των. Εἶναι μέτρια εἰς στρεμματικὴν ἀπόδοσιν καὶ ἀποδίδουν εἰς τοὺς ἐκμεταλλεομένους ταῦτα, ἐλάχιστον μέρος τῆς ἀξίας τῆς καταβαλλομένης ἐργασίας των. Ἡ ἀνάγκη, ὅμως, καὶ ἡ ἔλλειψις κάθε ἄλλης ἀπασχολήσεως, ἐξηνάγκασε τοὺς ἀγρότας μας τούτους, εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ σίτου. Ἐὰν δὲν καλλιεργήσουν δὲν πρόκειται νὰ φᾶνε, διότι ὁ Ἀμερικανικὸς σίτος οὐδέποτε θὰ φθάσῃ εἰς αὐτούς, ἀλλὰ καὶ ἐὰν φθάσῃ, δὲν θὰ δύνανται νὰ τὸν ἀγοράσουν, ἀνεξαρτήτως τῶν συμβουλῶν καὶ ἀπειλῶν τοῦ Κράτους.

Τὰ πεδινὰ ξηρικά ἐδάφη, τὰ ὁποῖα ἔχουν καὶ τὴν μεγαλυτέραν ἀπόδοσιν, θὰ καλλιεργηθοῦν καὶ αὐτὰ μὲ σίτον, διότι ἄλλη ἐκμετάλλεσις, δὲν εἶναι δυνατόν

νά γίνη. Καλλιέργεια άλλων προϊόντων, προϋποθέτει άρδευτικά έργα, τὰ όποια δέν είναι δυνατόν νά γίνουν παντού. Όπου ταύτα είναι δυνατόν νά γίνουν, έκτελοῦνται άνευ ουδεμιᾶς συμβουλῆς ἢ άπειλῆς, διότι ό άγρότης δι' αὐτῶν όδηγεῖται εἰς τήν καλλιέργειαν τῶν προϊόντων, πού ζητεῖ τὸ ἔδαφος καί άποδίδει στρεμματικῶς μεγαλύτερον εισόδημα. Συνεπῶς αἱ προσπάθειαι πρέπει νά στραφούν εἰς τὰ άρδευτικά καί ἔγγειοβελτικά έργα, ἡ δὲ παραγωγή θά προσαρμοσθῆ μόνη της, εἰς τήν νέαν αὐτῆν κατάστασιν.

Άλλά διὰ νά μεταβληθῆ ό ρυθμός τῆς παραγωγῆς καί αύξηθῆ ἡ άγροτική μας παραγωγή εἰς τοιοῦτον σημείον, ὥστε νά καταστῆ βιώσιμος ἡ χώρα μας, πρέπει νά προγραμματίσωμεν άγροτικόν πρόγραμμα μεγάλης πνοῆς καί συνεποῦς ἔφαρμογῆς του. Διότι κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη, ό πληθυσμός αύξανόμενος συνεχῶς, θά μᾶς παρουσιάσῃ τεράστια δημογραφικά καί οικονομικά προβλήματα.

Ένας πληθυσμός 9.000.000 κατοίκων μετὰ ὀλίγα ἔτη, θά δημιουργήσῃ άνεργον στρατιάν εἰς τὰς πόλεις καί θά στριμώξῃ περισσότερον τὸν άγροτικόν κόσμον εἰς τήν ὕπαιθρον. Πῶς θά είναι δυνατόν νά άντ.μετωπισθοῦν τὰ ζητήματα ταύτα; Όχι βεβαίως διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῆς σιτοκαλλιέργειας, αλλά διὰ τῆς συνεχοῦς αύξήσεως τῆς άγροτικῆς καί κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς, τῆς ἔκμεταλλεύσεως τῶν δασῶν καί τῆς ὠργανωμένης ἔκμεταλλεύσεως τοῦ πλοῦτου τοῦ ὑπεδάφους καί τοῦ πλοῦτου τῆς θαλάσσης διὰ τῆς άλιείας.

II. Τὰ άνωτέρω συμπεράσματα διὰ τήν άγοραστικήν καί καταναλωτικήν δυναμικότητα τοῦ άγροτικοῦ πληθυσμοῦ μας, είναι θλιβερά.

Δέν εἶμαι ἔκ τῶν άπαισιόδοξων. Τουναντίον μάλιστα, νομίζω ὅτι, ἄπαξ διεπιστῶθη ἡ άσθένεια τῆς άγροτικῆς μας πολιτικῆς, ὅτι συνίσταται εἰς τήν μικράν σχετικῶς παραγωγήν, δύναται καί νά θεραπευθῆ.

Ἡ ἄξιοποίησις τῶν καλλιεργησίμων ἑκτάσεων, δι' ἔργων ἔγγειοβελτικῶν, άρδευτικῶν καί ἡ ἄξιοποίησις τῶν άπεράντων ὄρεινῶν ἑδαφῶν, διὰ τῆς ἀναπτύξεως μιᾶς ὄρεινῆς οἰκονομίας, θά ἐπιφέρῃ ταχέως, τὸν διπλασιασμόν τῆς άγροτικῆς παραγωγῆς με προοπτικήν περαιτέρω αύξήσεως καί τὸν πενταπλασιασμόν τῆς κτηνοτροφικῆς τοιαύτης.

Τοῦτο εἶναι δυνατόν. Ἡ ἄρδευσις 6.000.000 νέων στρεμμάτων δύναται νά ἐπιτευχθῆ με μίαν προσπάθειαν τῶν κατοίκων, ἄρκει νά ὑπάρχῃ ἡ τεχνική κατεύθυνσις καί αἱ σχετικαὶ πιστώσεις διὰ τὰ τεχνικά έργα.

Ἡ ἄρδευσις νέων ἑκτάσεων θά αύξήσῃ τήν παραγωγήν τούτων εἰς τὸ τριπλάσιον, ἡ ἀπόσβεσις δὲ τῶν ἐξόδων κατασκευῆς τῶν ἔργων τούτων, δύναται νά γίνῃ ἐντὸς ἑλαχίστου χρόνου.

Πλὴν ὅμως τοῦ ἔργου τούτου, εἶναι καιρὸς πλέον ἢ προσοχή τῆς άγροτικῆς μας πολιτικῆς, νά στραφῆ πρὸς τήν ὄρεινὴν οἰκονομίαν. Ἡ προσοχή τῆς άγροτικῆς μας μερίμνης, ἔστράφη μέχρι σήμερον πρὸς τὰ 25.000.000 στρέμματα, ἅτινα καλλιεργοῦνται εἰς τὰς πεδινὰς κατὰ τὸ πλείστον ἑκτάσεις καί κατῶρθωσε νά ἄξιοποίησῃ ἄρκούντως ταύτας, καί δύναται ἀκόμη νά κάμῃ πολλά, διὰ τῆς κατασκευῆς τῶν ὡς ἄνω ἄρδευτικῶν καί ἔγγειοβελτικῶν ἔργων.

Διατί ὅμως νά λησμονήσωμεν ὅτι, πέραν τῶν ἑκτάσεων τούτων, ὑπάρχουν

ἔτερα 50.000.000 στρέμματα ὀρεινῶν ἐκτάσεων, τὰ ὅποια σήμερον μένουν ἔρημα ἀνθρώπων καὶ ζώων;

Ἐπὶ τὰς ἐκτάσεις δασώδεις καὶ θαμνώδεις, ὑπάρχουν ἐκτάσεις κεκαλυμμένοι με ἄγρια καρποφόρα δένδρα ἢ ἐκτάσεις δυνάμεναι νὰ δενδροφυτευθοῦν. Ἐπὶ τὰς ἐκτάσεις μεταξὺ αὐτῶν ἐκτάσεις, αἵτινες δύνανται νὰ ἀρδευθοῦν διὰ διευθετήσεως τῶν ὑδάτων, ὑπάρχουν χορτολείβαδα καὶ βοσκαὶ ἀπέραντοι, αἵτινες παραμένουν ἀνεκμετάλλευτα. Εἰς τὰς ἐκτάσεις αὐτάς, τὰς ὅποιας ἐκμεταλλεύεται κατὰ τὸ θέρος ἢ νομαδική κτηνοτροφία, ζῆ ἕνας πληθυσμὸς ὁ ὅποιος δύναται νὰ εὐημερήσῃ ἐνῶ πεινᾷ.

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἐδαφῶν τούτων, ἀπαιτεῖ κόπους καὶ ἐξοδα. Ἄλλὰ εἶναι βέβαιον, ὅτι θὰ ἀποδώσουν ταχέως τοὺς καρπούς των. Αἱ βορειότεραι χῶραι, ὅπου τὸ κλίμα κατὰ τὸν χειμῶνα εἶναι δριμύ, ἔχουν εἰς τὰ ὀρεινὰ διαμερίσματα μίαν ἀξιοθαύμαστον κτηνοτροφίαν. Διατὶ ἡμεῖς, οἱ ὅποιοι ἔχομεν τὸν ἡπιον χειμῶνα, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀναπτύξωμεν τὴν ὀρεινὴν οἰκονομίαν; Τὸ κλίμα μας δὲν μᾶς ἐμποδίζει. Ἡ χλωρίς, ἡ ὅποια εἰς τὰς βορειότερας χώρας ἀναπτύσσεται κατὰ τὴν ἀνοιξιν καὶ τὸ θέρος, παρ' ἡμῖν ἀναπτύσσεται ἀπὸ τοῦ φθινοπώρου μέχρι τῆς ἀνοιξέως. Κατὰ τὸ θέρος εἶναι ἔνεκα τῆς θερμότητος ξηραμένη. Ἡ ἐκμετάλλευσις ταύτης γίνεται κατὰ τὸ θέρος, τὸν δὲ χειμῶνα ἐγκαταλείπεται, διότι οὐδεμία ἐγκατάστασις δυναμένη νὰ στεγάσῃ ἀνθρώπους καὶ ζῶα, ὑπάρχει εἰς τὰ ὀρεινὰ μέρη. Θέλομεν νὰ ἀναπτυχθῇ ἡ κτηνοτροφία μας εἰς τὸ ὑπαιθρον, ὅπως κατὰ τὴν προϊστορικὴν ἐποχὴν, ἐνῶ ζῶμεν εἰς τὸν πεπολιτισμένον κόσμον τοῦ 20οῦ αἰῶνος.

Τὰ ὀρεινὰ διαμερίσματα τῆς χώρας μας δύναται νὰ διαθρέψουν πενταπλασίαν μικρὰν καὶ μεγάλην κτηνοτροφίαν, ἐὰν γίνον εἰς αὐτὰ τὰ ἀπαραίτητα στεγαστικὰ ἔργα διὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ζῶα.

Ἡ αὐξησις τοῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ὡς ἄνω ἀγροτικῆς πολιτικῆς, δύναται νὰ ἐπιδράσῃ ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν δημιουργίαν βιωσίμου οἰκονομίας, δι' ὅλας τὰς κατηγορίας, τοῦ ἐνεργοῦ παραγωγικοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας.

Ἄλλὰ διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ τοῦτο, χρειάζεται ὅπως αἱ χορηγούμεναι σήμερον πιστώσεις αὐξηθοῦν, διότι τὰ 35% τῶν πιστώσεων, ποὺ κατευθύνονται πρὸς τὴν ἀγροτικὴν παραγωγὴν, εἶναι ἀνεπαρκεῖς. Ἄλλωστε τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν τούτων, εἶναι βραχυπρόθεσμοι καλλιεργητικαὶ πιστώσεις, δηλαδὴ διὰ νὰ εἴμεθα εἰλικρινεῖς, εἶναι πιστώσεις συντηρήσεως ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ μέχρι τῆς νέας των ἐσοδείας. Ἡ στέγη, ἡ ὅποια δὲν εἶναι ἀπλή κατοικία, ἀλλὰ ἀποθήκη, ἐργαστήριον, σταῦλος διὰ τὸν ἀγρότην καὶ κτηνοτρόφον δὲν ἀποροφᾷ οὔτε τὰ 4% τῶν στεγαστικῶν ἐπενδύσεων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω πινάκων, προκύπτει σαφῶς ὅτι τὰ 30% τοῦ πληθυσμοῦ μας, ἤτοι τὰ 50% τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, ἔχουν ἄμεσον ἀνάγκην βελτιώσεως καὶ αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς των, ἵνα καταστοῦν χρήσιμα μέλη τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ νὰ βοηθήσουν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἄλλων κλάδων τῆς παραγωγῆς, οἵτινες ἀσχολοῦνται εἰς τὴν μεταποίησιν τῶν προϊόντων καὶ τὴν διακίνησιν αὐτῶν.

Οἱ κλάδοι οὗτοι, καλύπτουν σήμερον, τὰ 44% περίπου τοῦ πληθυσμοῦ

τῆς χώρας μας, ὅστις θὰ αὐξάνῃ διαρκῶς, ἐφ' ὅσον ὁ ἀγροτικός χώρος, εἶναι τόσον περιορισμένος καὶ τὸ ἀγροτικὸν εἰσόδημα τόσον χαμηλόν.

Ἡ προσπάθεια αὐξήσεως τοῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος, ἐντὸς τῶν ἐπομένων 5-6 ἐτῶν, πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ τὴν μεγαλύτεραν μέριμναν τῆς οἰκονομικῆς παραγωγικῆς πολιτικῆς μας, διότι μόνον τότε πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν εἰς αὐτόματον αὐξησιν τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰς ἀστικές ἐκμεταλλεύσεις, διότι καὶ τούτων τὸ εἰσόδημα σήμερον, εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον μὴ βιώσιμον.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Ἡ μεταποίησης καὶ διακίνησις τῶν προϊόντων καὶ ὁ ἐνεργὸς ἀστικός πληθυσμός.

I. Ἡ μεταποίησης τῶν πρώτων ὑλῶν κατ' ἀρχάς, ἐγένετο ἐντὸς τῆς οἰκογενείας τοῦ παραγωγοῦ τῶν προϊόντων, ἢ δὲ διακίνησις αὐτῶν διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς. Ἡ τοιαύτη κλειστὴ οἰκονομία, μὲ τὴν διαρκῆ αὐξησιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου, ὀδηγεῖ εἰς τὴν μὴ ἱκανοποίησιν πλήρως τούτων. Οὕτω, δημιουργεῖται ἓνας καταμερισμὸς ἐργασίας, πρὸς παραγωγὴν καλυτέρων καὶ ἀφθονωτέρων προϊόντων, διὰ χρησιμοποίησεως ἐργαλείων καὶ πεπειραμένων τεχνιτῶν, πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν αὐξανομένων ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τῆς τοιαύτης ἐξελίξεως ἡ οἰκοτεχνία λαμβάνει τὴν μορφήν τῆς βιοτεχνίας καὶ ἀσκεῖται πλέον ὡς ἐπάγγελμα.

Ἡ χρησιμοποίησις διαρκῶς τελειότερων μέσων καὶ ἐργαλείων, καὶ ἡ εἴσοδος τῆς μηχανικῆς ἐνεργείας, ἐδημιούργησαν τὴν ἐργοστασιακὴν βιομηχανίαν. Χαρακτηριστικὰ ταύτης εἶναι, ὁ καταμερισμὸς τῆς ἐργασίας διὰ τῆς ἐφαρμογῆς ὀρθολογιστικωτέρων μεθόδων, ὁ χρησιμοποιούμενος μέγας ἀριθμὸς ἐργατῶν, ἡ συνεχῶς τελειοποιημένη παραγωγή καὶ ἡ διὰ τοποθετήσεως μεγάλων κεφαλαίων αὐξησις ταύτης. Παραλλήλως, ἡ διακίνησις τῆς παραγωγῆς ταύτης, ἐδημιούργησε τὸ ἐμπόριον, τὰ συγκοινωνιακὰ μέσα, τὴν ὀργάνωσιν τῆς πίστεως καὶ τὴν δημιουργίαν μεγάλων καὶ μικρῶν κέντρων, ὅπου ὁ πληθυσμὸς ἀσχολεῖται ἀποκλειστικῶς πλέον εἰς τὴν μεταποίησιν, τὸ ἐμπόριον καὶ τοὺς συναφεῖς κλάδους οἰκονομικῆς δραστηριότητος.

Οὕτω, ὁ ὀνομαζόμενος ἀστικός καὶ ἡμιστικός πληθυσμός, διηρθρώθη κατὰ οἰκονομικὴν δραστηριότητα καὶ ἐπαγγελματικὴν ἀπασχόλησιν, βάσει τῶν οἰκονομικῶν παραγόντων τοῦ περιβάλλοντός του.

Ὁ παραγωγικὸς ἐνεργὸς πληθυσμὸς τῶν πόλεων καὶ κωμοπόλεων τῆς χώρας ἀπασχολεῖται εἰς τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα, ἀπὸ τὰ ὅποια ἀπολαμβάνει μέρος τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος.

Ἡ διανομὴ τοῦ μέρους τούτου τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, τὸ ὅποιον περιέρχεται εἰς τὸν ἀστικὸν ἐνεργὸν παραγωγικὸν κόσμον, θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς παρούσης μελέτης μας.

II. Ὁ ἀστικός καὶ ἡμιαστικός ἐνεργὸς πληθυσμὸς τῆς χώρας, ὅστις ἀσχολεῖται μὲ ἐργασίας μὴ ἀγροτικές, διαρθροῦται ὡς ἀκολούθως :

ΠΙΝΑΞ 21

Σύνολον πληθυσμοῦ καὶ ἐνεργοῦ τοιούτου, κατ' ἀπασχόλησιν καὶ ποσοστὸν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ συνόλου εἰς χιλιάδας.

Πληθυσμὸς	Σύνολον πληθυσμοῦ	Ἐνεργὸς πληθυσμὸς	Ἀγροτικαὶ ἀπασχολήσεις	Ἀστικαὶ ἀπασχολήσεις	Ποσοστὸν ἐνεργοῦ ἀγροτικοῦ	Ποσοστὸν ἐνεργοῦ ἀστικοῦ
Ἀστικός	1.373	899	107	792	10	90
Ἡμιαστικός	599	373	201	172	54	46
Ἀγροτικός	1.749	1.055	844	231	78	22
ΑΡΡΕΝΕΣ	2.721	2.327	1.152	1.195	48,5	51,5
Ἀστικός	1.435	238	8	230	3,4	96,6
Ἡμιαστικός	588	68	38	30	54,4	45,6
Ἀγροτικός	1.888	205	169	36	83,2	16,8
ΘΗΛΕΙΣ	3.911	511	215	296	42	58
Σύνολον	7.632	2.838	1.367	1.491	48	52

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι, ὁ ἀπασχολούμενος εἰς ἀστικὰς οἰκονομικὰς ἐκμεταλλεύσεις ἐνεργὸς πληθυσμὸς, ἀνέρχεται εἰς 52%, ἐνῶ ὁ ἀγροτικός εἰς 48% τοῦ ὅλου ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας. Ἐκ τοῦ ὡς ἄνω ὅμως ποσοστοῦ, ὁ θῆλυς ἐνεργὸς πληθυσμὸς μόνις ἀντιπροσωπεύει τὰ 22,6% τοῦ ὅλου ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας.

Τοῦτο ἀποδεικνύει εἰς τὴν χώραν μας, ὅτι ὁ θῆλυς παραγωγικὸς πληθυσμὸς καὶ εἰς τὰ ἀστικὰ κέντρα, ἐλάχιστα λαμβάνει μέρος εἰς τὴν παραγωγικὴν δραστηριότητα τῆς οἰκονομίας. Εἰς δὲ τὴν ὑπαιθρον, ἀνεξαρτήτως τῶν στατιστικῶν φαινομένων, προσφέρει ἐργασίαν ἐποχικὴν, εἰς τὰ ἀστικὰ κέντρα, περιορίζεται ἀπολύτως εἰς τὴν οἰκιακὴν ἐργασίαν. Οὕτω, ἐνῶ ὁ ἄρρην πληθυσμὸς παρουσιάζεται εἰς μέγα ποσοστὸν 80,4% ὡς ἀπασχολούμενος, ὁ θῆλυς πληθυσμὸς, μόνις φθάνει τὰ 6,7%. Ὡστε τὸ σύνολον τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ μόνις νὰ φθάσῃ τὰ 37,4% τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ. Τοῦτο ἔχει σημασίαν διὰ τὸ ὕψος τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ. Διότι ἐκ τῆς ἐργασίας τοῦ ἄρρηνος διατρέφονται καὶ τὰ θήλεα μέλη τῆς οἰκογενείας. Ἐνῶ αἱ ἄλλαι χῶραι παρουσιάζουν 52 - 60% τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ ὡς ἐνεργὸν πληθυσμόν, ἡ χώρα μας, ἔνεκα τῆς ἀπουσίας τοῦ θήλεος ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ ἐκ τῆς οἰκονομικῆς παραγωγικῆς δραστηριότητος, ἐμφανίζεται μὲ 37,4%. Ἐχομεν οὕτω ἕνα παραγωγικὸν ἀστικὸν πληθυσμόν ἐξ 700.000 περίπου, μὴ ἐμφανιζόμενον εἰς οἰανδήποτε οἰκονομικὴν παραγωγικὴν δραστηριότητα.

Ἄλλὰ ποία εἶναι, ἢ κατ' ἐπάγγελμα, εἶδος παραγωγῆς καὶ οἰκονομικῆς δραστηριότητος, διάρθρωσις τοῦ ἀστικοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ;

ΠΙΝΑΞ 22

³Εμφαίνων τὸν ἐνεργὸν πληθυσμὸν τῆς χώρας κατὰ οἰκονομικὴν δραστηριότητα, ἐπάγγελμα καὶ εἶδος παραγωγῆς.

Κατηγορίαι οἰκονομικῆς δραστηριότητος καὶ εἶδος παροχῆς	Ἐργοδότης	Ἔργαζόμενος δι' ἴδιον λογ/σμὸν	Μισθωτοί	Συμβοηθοῦντα μέλη οἰκ.	Μὴ δηλωσάντες
1) Μεταλλεῖα	46	50	164	12	33
2) Λιγνιτωρυχεῖα	26	31	1.208	11	17
3) Μεταλλεῖα Μετάλλων	28	55	2.570	10	12
4) Ἄλλα μεταλλεῖα	12	196	2.205	28	11
5) Λατομεῖα	137	399	4.100	47	54
6) Ἄλυκαί	—	2	179	—	2
Σύνολον Ὀρυχεῖα	249	733	12.404	108	119
1) Βιομ. Τροφίμων	4.995	9.159	36.695	2.695	885
2) Καπνοβιομηχ.	125	134	22.324	14	62
3) Ὑφαντ. Βιομ.	1.694	3.992	58.204	746	526
4) Βιομ. εἰδῶν ἐνδύσεως καὶ ὑποδήσεως	7.561	44.448	55.957	4.820	7.352
5) Βιομ. ξύλου, φελλοῦ καὶ ἐπίπλων	3.105	14.666	25.982	2.206	2.273
6) Βιομ. χάρτου ἐκτυπ. ἐκδόσεως	821	644	10.830	147	182
7) Βιομ. Δέρματος	743	2.753	4.342	478	293
8) Χημ. βιομηχαν.	512	540	14.797	123	70
9) Βιομ. μὴ μεταλ. ὀρυκτῶν	880	1.636	10.902	489	188
10) Βασ. μεταλλουργ. βιομηχανία	3.195	12.560	31.281	2.545	1.648
11) Κατασκ. ἠλεκτρ. μηχαν. καὶ εἰδῶν ἠλεκτρ.	418	837	4.350	78	171
12) Κατασκ. μεταφορ. μέσων	1.065	2.555	14.457	520	299
13) Διάφ. ἐργοστασ. βιομηχανία	975	2.728	6.466	429	432
Σύνολον μεταποιήσεως	26.079	96.665	298.619	14.690	14.371
Οἰκοδομικαὶ καὶ κατασκευαὶ	2.624	15.941	53.176	1.017	2.201
Ἡλεκτρισμός, φωταερίον, ὑπηρεσίαι ὑδάτων	81	110	10.971	23	27

Κατηγορία οικονομικής δραστηριότητας και είδος παροχής	Έργοδότης	Έργαζόμενος δι' Ίδιον λογ/σμόν	Μισθωτοί	Συμβοηθούσα μέλη οικ.	Μη δηλώσαντες
1) Έμπόριον άνευ προσδιορισμού	1.878	6.678	4.256	741	697
2) Χονδρικών έμπόριον	3.036	10.201	12.921	757	529
3) Λιανικών έμπόριον	10.790	76.694	33.700	10.575	3.124
4) Πλανόδιον έμπόριον	57	17.225	816	374	530
5) Τράπεζαι, οικονομικά Ίδρύματα	82	584	21.663	20	28
6) Ασφάλεια	80	12	1.048	7	12
7) Ύποθέσ. ακινήτων	43	521	153	17	11
Σύνολον, Έμπόριον, Τράπεζαι, Ασφάλεια	15.806	112.018	74.557	12.491	4.923
1) Μεταφοραί	3.784	24.210	91.435	1.842	4.662
2) Έπικοινωνία	12	138	11.884	4	49
Μεταφοραί-έπικοινωνία	3.796	24.348	103.319	1.846	4.711
1) Κυβερνητικά ύπηρεσία	1	15	151.169	2	56
2) Ύπηρεσία προς τὸ κοινὸν καὶ έπιχορηγήσεις	1.326	18.549	80.626	328	1.088
3) Ύπηρεσία αναψυχής	308	2.172	5.817	92	514
4) Προσωπικά ύπηρεσία	9.059	37.858	90.951	4.923	2.770
Σύνολον ύπηρεσία	10.694	58.594	308.563	5.345	4.428
Μη δηλώσαντες είδος οικονομικής δραστηριότητας	295	3.148	60.115	485	112.399
Γενικὸν σύνολον αστικοῦ ένεργου πληθυσμοῦ	59.886	364.766	921.724	36.004	143.199
Ένεργου άγροτ. πληθυσμοῦ	17.000	671.000	181.000	425.200	34.500
Σύνολον	76.886	1.035.766	1.102.724	461.204	177.699

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Η κατανομή του εισοδήματος των αστικών έκμεταλλεύσεων μεταξύ των συμμετεχόντων εις την παραγωγήν ένεργών προσώπων.

I. Η κατανομή του εισοδήματος, συμφώνως με την κατά τὰ άνωτέρω διάρθρωσιν του ένεργου αστικού πληθυσμοῦ τῆς χώρας, κατά κατηγορίαν άπασχολήσεως καὶ οικονομικής δραστηριότητας, θά μάς όδηγήσει εις την κατανόησιν τῆς θέσεως του αστικού πληθυσμοῦ, ώς καταναλωτοῦ εις την άγοράν των προϊόντων.

Διά τὸν ύπολογισμόν τῆς κατανομῆς του Έθνικοῦ εισοδήματος, του άναλογούντος εις τὰς άστικές οικονομικές έκμεταλλεύσεις, δέν είναι δυνατόν νά εφαρμο-

σθῆ, ὁ τρόπος ὑπολογισμοῦ, ὅστις ἐφηρμόσθη διὰ τὰς ἀγροτικὰς ἐκμεταλλεύσεις εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς παρουσίας μελέτης.

Ἐνῶ ἐκεῖ ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ὁ κλῆρος τῆς γῆς καὶ ἡ παραγωγικότης αὐτοῦ, εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, θὰ ἐξετασθῆ ἢ κατ' ἐπάγγελμα οἰκονομικὴ δραστηριότης μιᾶς ἐκάστης ἐνεργοῦ κατηγορίας παραγωγικῶν ἀτόμων, ἵνα δυναθῶμεν νὰ φθάσωμεν, ὅσον τὸ δυνατόν εἰς ἀκριβέστερα συμπεράσματα, ὡς πρὸς τὸ ἀπολαμβανόμενον μέρος ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἐκάστης κατηγορίας.

Τὸ ἀστικὸν Ἐθνικὸν εἰσόδημα, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ πίνακος 18, ἀνέρχεται κατὰ τὸ ἔτος 1956 εἰς 37.321 ἑκατομμύρια δρχ. καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1957 εἰς 41.299 ἑκατομμύρια δρχ. ἤτοι εἰς τὰ 65 % τοῦ ὅλου Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος.

Τὸ εἰσόδημα τοῦτο, κατανέμεται μεταξὺ τῶν ἀσχολουμένων εἰς τὰς ἀστικὰς ἐκμεταλλεύσεις, οἷτινες κατὰ τὰ ἀνωτέρω, ἀνέρχονται εἰς 1.491.000 ἐνεργὰ ἄτομα, οἷτινες συντηροῦν οἰκογενεῖας, αἵτινες ἀπαρτίζονται ἐκ 3.412.000 μελῶν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι, ὁ ἀστικὸς ἐνεργὸς πληθυσμὸς ἀπασχολεῖται κατὰ μεγαλύτερον ποσοστὸν τοῦ ἀγροτικοῦ τοιοῦτου. Διότι ἐνῶ ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς, ἀποτελούμενος ἐκ τοῦ 56 % τῶν κατοίκων τῆς χώρας, παρουσιάζει ἐνεργὸν ἀγροτικὸν πληθυσμὸν 48 % τοῦ ὅλου ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ, ὁ ἀστικὸς τοιοῦτος ἀποτελούμενος ἐκ τῶν 44 % τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ, παρουσιάζει ἐνεργὸν ἀστικὸν πληθυσμὸν 52 % τοῦ ἐνεργοῦ τοιοῦτου τῆς χώρας.

Ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ὅμως, ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς ἀπολαμβάνει τὰ 34,8 %, ἐνῶ ὁ ἀστικὸς τὰ 65,2 % τοῦ ὅλου Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος (πίναξ 18).

Ἐκ πρώτης ὄψεως, ὁ ἀστικὸς πληθυσμὸς εἶναι εἰς πολὺ καλυτέραν μοῖραν ἀπὸ τὸν ἀγροτικόν. Ἡ κατανομὴ τοῦ εἰσοδήματος, ὅμως, κατὰ ἐπάγγελμα καὶ οἰκονομικὴν δραστηριότητα, θὰ ἀποδείξῃ, ἐὰν ὀλόκληρος ὁ ἐνεργὸς ἀστικὸς παραγωγικὸς κόσμος εὐρίσκεται εἰς καλυτέραν μοῖραν ὀλοκλήρου τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου.

II. Ὁ κατ' ἐπάγγελμα ἀσχολούμενος ὡς μισθωτῆς ἐνεργὸς ἀστικὸς πληθυσμὸς εἶναι καὶ ὁ πολυπληθέστερος, ἀνερχόμενος εἰς 921.724, ὅστις, ὁμοῦ μετὰ τῶν μὴ δηλωσάντων οἰκονομικὴν δραστηριότητα, ἀνέρχεται εἰς 1.064.923 ἐνεργὰ ἄτομα. Οὗτοι ἐργάζονται ὡς ἐργάται, ὑπάλληλοι καὶ ὑπηρετῆται εἰς τοὺς διαφόρους ἐργοδότης.

Ἡ τάξις ὅμως τῶν μισθωτῶν, ἡ ὁποία καλύπτει τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν ἐργαζομένων, εἶναι οἱ ἡμερομίσθιοι ἐργάται τῶν διαφόρων κλάδων τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος καὶ οἱ ὑπάλληλοι αὐτῶν. Οὗτοι ἀμείβονται βάσει διαφόρων συλλογικῶν συμβάσεων καὶ συμφωνιῶν καὶ οἱ μισθοὶ αὐτῶν καὶ τὰ ἡμερομίσθια εἶναι ἀπὸ τὰ χαμηλότερα τῶν ἄλλων χωρῶν. Ἡ προσπάθεια βελτιώσεως τούτων, προσκροῦει εἰς τὴν μεγάλην προσφορὰν ἐργασίας, ἐνεκα τῆς ἡμι-ἀπασχολήσεως ἑνὸς μεγάλου ποσοστοῦ τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας μας. Ἴδιως ὁ ἀγροτικὸς ἐνεργὸς πληθυσμὸς, προσφέρεται ὡς ἀνειδίκευτος ἐργάτης, μὲ τὸ χαμηλότερον δυνατόν ἡμερομίσθιον, διότι τὸ ἐκ τῆς ἀγροτικῆς ἀπασχολήσεως εἰσόδημά του εἶναι μικρὸν καὶ ἡ καλλιέργεια τοῦ μικροῦ κλήρου του, δύναται νὰ γίνῃ παρὰ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενεῖας του. Οὕτω ἐξηγεῖται ἡ μεγάλη

προώθησις πρὸς τὰς πόλεις τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς ὑπαίθρου καὶ ἡ ἀστυφιλία τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου, ἰδίως δὲ τῶν νεωτέρων ἀτόμων τούτου.

Ἐνῶ ἔχομεν μίαν πλήρη ἀπασχόλησιν τοῦ ἄρρενος ἐνεργοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ κατὰ τὴν ἐπίσημον στατιστικὴν, καὶ μίαν πολὺ μικρὰν τοῦ θήλεος τοιούτου, παρατηροῦμεν διαρκῶς μίαν ἀνεργίαν καὶ μίαν τρομακτικὴν προσφορὰν ἐργασίας, ἥτις ἐπηρεάζει δυσμενῶς τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἡμερομισθίων καὶ μισθῶν, τῶν ἐργαζομένων εἰς ἀστικὰς ἐκμεταλλεύσεις, μισθωτῶν.

Ἐκ τοῦ λόγου τούτου, παρ' ὅλας τὰς προσπάθειας, καὶ τὰ ἡμερομίσθια καὶ οἱ μισθοὶ τῶν μισθωτῶν, κυμαίνονται μεταξὺ ἐκείνων, ποὺ μόλις ἱκανοποιοῦν τὰς στοιχειώδεις ἀνάγκας διατροφῆς καὶ ἐκείνων, ἅτινα ἱκανοποιοῦν σχετικῶς ταύτας. Οὕτω, ἡ κατανομή τοῦ μέσου τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ποὺ περιέρχεται εἰς τοὺς ὡς ἄνω μισθωτοὺς, δέον νὰ ὑπολογισθῇ, μεταξὺ τῶν κατωτάτων τῶν ἀνειδικεῦτων ἐργατῶν, καὶ τῶν ὑπαλλήλων, εἰδικῶν τεχνιτῶν καὶ λοιπῶν εἰδικότητων. Τοιαύτη λεπτομερὴς στατιστικὴ, καθόσον γνωρίζω, τουλάχιστον, δὲν ὑπάρχει. Πάντως, ὅμως, ἐκ τῶν γενομένων μέχρι σήμερον ἐρευνῶν, δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς συμπεράσματα σχετικῶς ἀσφαλῆ.

Ἐκ τῆς ἐρένης τῆς στατιστικῆς ὑπηρεσίας (Δελ. Φεβρουαρίου 1958) προκύπτει ὅτι, ὁ μέσος ὅρος ἀποδοχῶν ἐργασίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ τὰς κυριωτέρας Βιομηχανίας καὶ Μεταλλεία, εἶναι ὁ ἀκόλουθος :

ΠΙΝΑΞ 23

Ἀποδοχαὶ ἐργατοῦπαλλήλων εἰς χορῆμα 1955.

	Κλωστ/ρια Ἐργάτ.	Ἰπάλλ.	Μηχανουργεῖα Ἐργάτ.	Ἰπάλλ.	Λιγνιτωρυχεῖα Ἐργάτ.	Ἰπάλλ.
Ἡμερομίσθια καὶ μισθοὶ εἰς δρχ. κατὰ ἐργαζόμενον καὶ κατ' ἔτος	13.110	37.686	14.622	31.171	17.429	38.076
Ἐκ τούτων % διὰ κανονικὰς ὥρας ἐργασίας	88,2	88,9	80,7	88,6	72,7	86,2
Ἵπερωρίας	0,6	0,5	2,9	1,6	10,3	1,9
Δῶρα Χριστουγέννων καὶ Πάσχα	10,4	10,1	9,2	8,1	10,2	10,8
*Ἄλλας ἀμοιβὰς	0,8	0,5	7,2	2,7	6,8	1,1

Αἱ ὡς ἄνω βιομηχαναὶ δύνανται νὰ ληφθοῦν ὡς ἐκπροσωποῦσαι τὸν κλάδον μετατροπῆς, διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ εἰσοδήματος τοῦ ἐνεργοῦ μισθωτοῦ πληθυσμοῦ, παρ' ὅλον ὅτι αὗται παρουσιάζουν χαμηλὸν δείκτην ἐκ περιτροπῆς ἐργασίας ἢ ἐποχικῆς τοιαύτης, ὅποτε, τὰ ὡς ἄνω ἡμερομίσθ.α καὶ μισθοὶ εἶναι μεγαλύτερα ἐνίων τῶν ἄλλων βιομηχανιῶν.

α) Κατόπιν τούτου, δυνάμεθα βασίμως νὰ ὑπολογίσωμεν τὸ εἰσόδημα τοῦ ἐνεργοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ, τοῦ ἀπασχολουμένου ὡς μισθωτοῦ, εἰς τοὺς κλάδους τῶν Μεταλλείων, τῆς Μετατροπῆς, τῶν Οἰκοδομικῶν καὶ Κατασκευῶν καὶ τοῦ Ἡλεκτρισμοῦ, Φωταερίου καὶ Ὑδάτων.

Οἱ μισθωτοὶ τῶν κλάδων τούτων ἀνέρχονται εἰς 375.170 ἄτομα ἐξ ὧν 107.500 θήλειοι. Ἐκ τούτων τὰ 25 - 30% εἶναι ὑπάλληλοι, οἱ δὲ ὑπόλοιποι ἐργάται καὶ ἐργάτριαι.

7. 8. 168

Βάσει τών άνωτέρω δεδομένων (πίναξ 22), άπολαμβάνουν εκ του Έθνικοϋ εισοδήματος, ετήσιον εισόδημα, οί μὲν υπάλληλοι, άνερχόμενοι εις 97.000 περίπου άπό 18.000 - 40.000 δραχμάς, ήτοι με τόν άνωτέρω μέσον όρον, δρχ. 3.300 έκατομμύρια. Οί δὲ έργάται και έργάτριαι άνερχόμενοι εις 278.000 άπό 10 - 18.000 δρχ. ετήσιως, ήτοι με τόν ως άνω μέσον όρον, δρχ. 3.892 έκατομμύρια.

Έπί Έθνικοϋ εισοδήματος, κατά τὸ έτος 1957, τών άνω κλάδων οικονομικῆς δραστηριότητος, 15.254 έκατομμυρίων δρχ., οί μισθωτοί άπολαμβάνουν τὰ 7.192 έκατομμύρια, ήτοι τὰ 45% τοϋ εισοδήματος τών άνω κλάδων.

Αί ως άνω κατηγορίαι μισθωτῶν, έχουν εισόδημα άνωτερον τών δύο πρώτων κατηγοριῶν άγροτικῶν εκμεταλλεύσεων, εν τῷ συνόλω, αλλά ώρισμέναί κατηγορίαι, ιδίως άνειδικεϋτων έργατῶν, μόλις φθάνουν τὸ εισόδημα τῆς δευτέρας κατηγορίας τών άγροτικῶν εκμεταλλεύσεων. Η κατηγορία αϋτη τών έργατῶν, έχει εις τὰς πόλεις μεγαλυτέρας άνάγκας άπό τόν άγρότην, τὰς όποίας καλύπτει δια τῆς έργασίας περισσοτέρων μελῶν τῆς οικογενείας του.

Έπίσης ή συμμετοχή εις τόν κλάδον, ιδίως τῆς μεταποιήσεως, μεγάλο μέρους τοϋ θήλεος ένεργοϋ πληθυσμοϋ, συντελεί εις τὴν βελτίωσιν τοϋ βιοτικοϋ επιπέδου τῆς κατηγορίας ταϋτης τοϋ μισθωτοϋ.

Τὸ εισόδημα όμως τοϋτο, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ότι κατατάσσει τόν έλληνα μισθωτὸν μεταξϋ τών σοβαρῶν καταναλωτῶν τῆς παραγωγῆς. Τὸ ως άνω εισόδημα περιορίζει τὴν ικανοποίησιν τών άναγκῶν εις τρόφιμα και σχετικῶς τών άναγκῶν εις ένδυσιν, υπόδησιν, φωτισμὸν και θέρμανσιν (πίναξ 15).

β) Δευτέρα κατηγορία μισθωτῶν, είναι ή εργαζομένη εις τοὺς κλάδους Έμπορίου, Τράπεζαι, Ασφάλειαί, Μεταφοραί και Έπικοινωνιαί.

Οί μισθωτοί τών κλάδων τούτων άνέρχονται εις 177.873 άτομα ἐξ ὧν 25 400 θήλεις. Έκ τούτων, αί Τράπεζαι, τὸ Έμπόριον και αί Ασφάλειαί, άπασχολοϋν υπαλλήλους κατά τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν, αί δὲ συγκοινωνιαί και μεταφοραί εργατικὸν προσωπικὸν με πάγιον μηνιαῖον μισθόν.

Βάσει τών συλλογικῶν συμβάσεων, τών ως άνω οικονομικῶν εκμεταλλεύσεων, οί υπάλληλοι τών Τραπεζῶν Έμπορίου και Ασφαλειῶν, λαμβάνουν μισθὸν άπό 24 - 40.000 δρχ. ετήσιως, οί δὲ τών συγκοινωνιῶν και μεταφορῶν λαμβάνουν μισθὸν άπό 18 - 30.000 δρχ. ετήσιως. Οϋτω, διαμορφοϋται ένας μέσος όρος τών άπολαβῶν, τών μισθωτῶν τούτων, συμφώνως με τόν όποιον δέον οϋτοι νὰ άπολαμβάνουν τὰ 5.012 έκατομμύρια δρχ. ήτοι τὰ 40,8% τοϋ εισοδήματος τών ως άνω κλάδων.

γ) Εις τὴν κατηγορίαν ταϋτην άνήκουν οί μισθωτοί οί προσφέροντες υπηρεσίας και άνέρχονται εν τῷ συνόλω εις 308.563 ἐξ ὧν 115.000 θήλεις. Έκ τών μισθωτῶν τούτων, άπασχολοϋν αί Κυβερνητικαί υπηρεσιαί 131.169 άτομα, αί διάφοροι υπηρεσιαί, αί προσφερόμεναι πρὸς τὸ κοινὸν και τὰς επιχειρήσεις 80.626, αί προσωπικαί υπηρεσιαί άναψυχῆς 96.768. Η κατηγορία αϋτη άποτελεί τόν υπαλληλικὸν όγκον τοϋ ένεργοϋ πληθυσμοϋ μας. Η διάρθρωσις τούτων, ως πρὸς τὰς προσφερομένας υπηρεσίας, εις τὸ Δημόσιον ή πρὸς τοὺς ιδιώτας, δημιουργεί μίαν κλίμακα, αρκετὰ μεγάλην, ως πρὸς τὰς άπολαβάς του. Διὰ τοϋτο θὰ ξετασθοϋν χωριστά, ἵνα προσεγγίσωμεν περισσότερον τὴν πραγματικότητα. Οί προσφέροντες Κυβερνητικὰς υπηρεσίας, άνέρχονται εις 131.169

άτομα, άτινα άπολαμβάνουν έκ του Έθνικου εισοδήματος, συμφώνως με τά στοιχεία τής Γ.Δ.Δ.Λ., 4.115 έκατομ. δρχ. άτινα κατανέμονται μεταξύ αυτών, άναλόγως του βαθμού και των προσφερομένων ύπηρεσιών, άπό 12 - 48.000 δρχ. έτησίως. Τών ως άνω ποσών έξαιρούνται οί άνώτεροι και άνώτατοι εις βαθμόν ύπάλληλοι.

Αί ύπηρεσίαι, αί προσφερόμεναι πρός τό κοινόν και τās έπιχειρήσεις, ως και διάφοροι προσωπικαί τοιαύται, άπασχολούν 177.394 άτομα, άτινα άπολαμβάνουν έκ του Έθνικου εισοδήματος 2.650 έκατομ. δρχ. ήτοι δρχ. 8 - 12.000 έτησίως. Τό ως άνω εισόδημα συμπληροϋται δια των καταβαλλομένων συντάξεων και άλλων μικροεσόδων, διότι εις την κατηγορίαν ταύτην των μισθωτών ύπάγονται τό μεγαλύτερον μέρος των εργαζομένων συνταξιούχων και οί κατά τό πρώτον εργαζόμενοι, νέοι και νέαι, οίτινες δια των άποδοχών των συμπληροϋν τό οικογενειακόν εισόδημα. Μέρος πάντως τούτων, συγκαταλέγονται μεταξύ των μισθωτών, οίτινες οϋδόλως ίκανοποιούνται όταν τυγχάνουν οικογενειάρχαι.

Έκ των άνωτέρω προκύπτει, ότι ό ένεργός μισθωτής πληθυσμός τής χώρας, άνέρχεται έν τῷ συνόλῳ του, μετά των μή δηλωσάντων οιονδήποτε είδος οικονομικής δραστηριότητος, εις 1.064.923 άτομα, άτινα άποτελοϋν τό 72,3% του όλου ένεργου άστικού πληθυσμοϋ τής χώρας. Οϋτοι εκ του Έθνικου εισοδήματος άπολαμβάνουν κατά τά άνωτέρω δρχ. 18.000 έκατομύρια, ήτοι τά 29,3% του όλου Έθνικου εισοδήματος. Τό εισόδημα τούτο συμπληρούμενον με μέρος των συντάξεων και ένοικίων άνέρχεται εις τά 41% του Έθνικου εισοδήματος των κλάδων άστικής οικονομικής δραστηριότητος. Πάντως, τό εισόδημα τούτο, είναι άνωτερον του άγροτικού και συμφώνως με τά στοιχεία τής Έπιχειρήσεως Έθνικων Λογαριασμών προβάλλει ή έξις άνισότης: Με βάσιν 100 του μέσου ὄρου, του κεφαλῆν εισοδήματος, όλων των άπασχολουμένων άτόμων, τό εισόδημα του άγρότου είναι 60, του μισθωτου 102 και του έπιχειρηματίου 204.

Η άνισότης αϋτη εις την κατανομήν του εισοδήματος, μεταξύ άγρότου και εργατου, δημιουργεί σοβαρόν πρόβλημα κοινωνικόν εις την χώραν μας. Διότι συντείνει εις την εγκατάλειψιν τής υπαίθρου και την συγκέντρωσιν εις τās πόλεις. Τούτο έχει ως έπακόλουθον, την πίεσιν επί τής προσφορᾶς εργασίας, και την πίεσιν επί των ήμερομισθίων των εργατών τής πόλεως, ὡστε νά δημιουργηται άνεργία και χαμηλόν βιοτικόν επίπεδον, του άστικού μισθωτου ένεργου πληθυσμοϋ τής χώρας.

III. Καί ηδη θα ξεετάσωμεν μίαν άλλην μεγάλην κατηγορίαν άπασχολουμένων, την των εργαζομένων δι' ίδιον αυτών λογαριασμόν.

Η κατηγορία αϋτη άποτελείται άπό τους μικροβιοτέχνας, μικροεμπόρους, και επαγγελματίας έν γένει, και άνέρχεται εις 364.766 άπασχολούμενα άτομα. Τό εισόδημα τούτων, δέν δύναται νά υπολογισθῆ βάσει θετικων στοιχείων, ὅπως των μισθωτών, δια τους οποίους ύπάρχουν αί συλλογικαί συμβάσεις εργασίας. Πάντως ὁμως οϋτοι, προσφέροντες και την προσωπικήν αυτών εργασίαν και άπασχολούντες και την κατηγορίαν των συμβοηθούντων άμισθι μελών των οικογενειών των, άτινα άνέρχονται εις 36.004 άτομα, εις τās οικονο-

μικὰς ἐκμεταλλεύσεις αὐτῶν καὶ ἐκμεταλλευσόμεναι καὶ ὠρισμένον κεφάλαιον, διὰ τὴν διακίνησιν τῶν ἐργασιῶν, ἀπολαμβάνουν ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ὡς ὀλότης, περισσότερα ἀπὸ τοὺς μισθωτοὺς.

Ἡ ποικιλία τῶν ἀπασχολήσεων, τῶν ἐργαζομένων δι' ἴδιον αὐτῶν λογαριασμόν, μετὰ τῶν συμβοηθούτων μελῶν τῆς οἰκογενείας των, ἡ διασπορὰ τούτων εἰς τὰ χωρία, τὰς κωμοπόλεις καὶ τὰς πόλεις, δημιουργοῦν μίαν κλίμακα εἰσοδημάτων πού ποικίλλει εἰς ἀφάνταστον βαθμόν. Πάντως ἡ κατηγορία αὕτη τοῦ ἐνεργοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, ἀποτελεῖ τὸν μικροαστόν.

Ἡ ἐργασία δὲ δι' ἴδιον λογαριασμόν, μὲ τὴν βοήθειαν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του, εἶναι ἓνα φαινόμενον τῶν μὴ προηγμένων χωρῶν. Ἡ στατιστικὴ εἰς τοὺς βιομηχανικοὺς χώρους δὲν ἔχει στήλην διὰ τοὺς δι' ἴδιον λογαριασμόν ἐργαζομένους, ἀλλὰ ἀναφέρει τούτους, ἕνεκα προφανῶς τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ εἰς τὴν στήλην τῶν ἐργοδοτῶν.

Παρ' ἡμῖν, ἐπὶ 2.838 χιλιάδων ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ 1.077 χιλιάδες ἐργάζονται δι' ἴδιον λογαριασμόν, ἔξ ὧν 671 χιλιάδες ὡς ἀγρόται, ἔναντι 1.046 χιλιάδες ὡς μισθωτοί. Ἐνῶ εἰς τὴν Αὐστρίαν, Βέλγιον, Γαλλίαν, Δυτ. Γερμανίαν καὶ Ἡν. Πολιτείας Ἀμερικῆς, τὸ ποσοστὸν τῶν ἀπασχολουμένων ὡς ἐργοδοτῶν, ὁμοῦ μετὰ τῶν ἐργαζομένων δι' ἴδιον λογαριασμόν, μόλις ἀνέρχεται εἰς 25 - 30% ἐν σχέσει μὲ τοὺς μισθωτοὺς. (Στατιστικὴ ἐπετηρὶς 1957). Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι, ἡ βιοτεχνία, τὸ μικροεμπόριον καὶ τὰ ἄλλα μὴ παραγωγικὰ μεταπρατικὰ ἐπαγγέλματα, ἀπασχολοῦν ἓνα μεγάλο μέρος τοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας μας.

Ἡ κατηγορία αὕτη, ἕνεκεν τῆς ποικιλίας τῶν ἀπασχολήσεων καὶ τῆς διασπορᾶς ἀνά τὴν χώραν, δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς μία τάξις, ἣτις ἐργάζεται κατὰ τὸ πλεῖστον διὰ τὴν ἐξοικονόμησιν ἐνὸς βιωσίμου ἡμερομισθίου ἢ μισθοῦ, καὶ δύναται τις νὰ εἴπη, ὅτι ἓνα μεγάλο ποσοστὸν αὐτῆς εἰσπράττει ἓνα εἰσόδημα ἀνώτερον τοῦ μέσου ἐργάτου καὶ φθάνει τὸ εἰσόδημα τοῦ μισθωτοῦ ὑπαλλήλου. Ἐπίσης, ἓνα ποσοστὸν τούτων, δύναται νὰ ὑπολογισθῆ μὲ τὴν κατηγορίαν τῶν ἐργοδοτῶν. Εἶναι μία κατηγορία ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ, ἡ ὁποία δύναται νὰ ἀπολαμβάνῃ ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἓνα εἰσόδημα ἀπὸ 24 - 60.000 δρχ. ἐτησίως, ἥτοι περὶ τὰ 12.000 ἑκατομμύρια δρχ. Διὰ τὴν κατηγορίαν ταύτην ὑφίσταται δυνατότης ἰκανοποιήσεως καὶ ἄλλων ἀναγκῶν πλὴν τῶν τῆς διατροφῆς, ἐνῶ τὸ χαμηλὸν ἐπίπεδον τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἄλλων κατηγοριῶν ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ ἔχει καὶ ἀνάλογον συνέπειαν ἐπὶ τῆς ἰδιωτικῆς καταναλώσεως διαφόρων εἰδῶν.

Ὅταν εἰς τὴν χώραν μας, ἐπὶ γενικοῦ ποσοστοῦ ἐκ τοῦ εἰσοδήματος, τὰ 49% διατίθενται διὰ τὴν διατροφήν, τὰ 14% δι' ἱματισμόν καὶ ὑπόδησιν, τὰ 7% διὰ φωτισμόν, θέρμανσιν καὶ ἄρδευσιν, καὶ μόνον τὰ 30% διὰ τὰς λοιπὰς δαπάνας, πρόδηλον εἶναι ὅτι τὰ ποσοστὰ ταῦτα διὰ τὰς ἀπορωτέρας κατηγορίας περιορίζονται εἰς τὴν διατροφήν, τὸν ἱματισμόν καὶ ὑπόδησιν, τῶν ἄλλων ἀναγκῶν, καλυπτομένων δι' ἐλαχίστων ποσῶν ἢ διὰ περιορισμοῦ τῶν δύο πρώτων ἀναγκῶν.

Τοῦτο ἐκδηλοῦται χαρακτηριστικῶς εἰς τὴν δαπάνην διὰ τὸν οἰκισμόν, διότι

ἐκ τῶν κατωτέρω στοιχείων τοῦ πίνακος 24 ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας δὲν ἔχει περίσσευμα διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῆς κατοικίας του καὶ παραμένει εἰς πρωτόγονον κατάστασιν.

ΠΙΝΑΞ 24

*Κατοικιῶν οἰκογενειῶν ἐν τῷ συνόλῳ, μὲ τρεχούμενο νερό,
ἠλεκτρικὸν φῶς καὶ λουτρόν.*

	Ἀστικά	Ἡμιαστικά	Ἀγροτικά	Σύνολον
Σύνολον κατοικιῶν οἰκογενειῶν	637.783	279.084	946.973	1.863.840
ἔξ ὧν ἐπὶ τοῖς ἑκατόν μέ :				
1) τρεχούμ. νερό	30,0	4,3	0,7	11,3
2) τρεχούμ. νερὸ εἰς αὐλήν	18,0	4,1	0,7	7,1
3) ἠλεκτρικ. φῶς	64,1	22,8	2,7	26,7
4) Λουτρόν	7,2	0,5	0,1	2,5

Στεγαστικά συνθήκαι τοῦ πληθυσμοῦ	Ἄλλαι αἱ περιοχαί	Περιοχὴ Πρωτεύουσας	Ἐπαρχιακά πόλεις
Δειγματολογικὴ ἔρευνα διὰ στεγαστικὰς συνθήκας ἐπὶ 719 500 οἰκογενειῶν καὶ προσώπων ἐπὶ τοῖς ἑκατόν :			
Κατοικοῦσαι εἰς 1 δωμ.	32,5	35 5	29,9
» » 2 »	35,6	33,7	37,4
» » 3 »	18,3	17,5	19,0
» » 4 »	8,7	8,2	9,2
» » 5 »	2,6	2,7	2,6
» » 6 »	1,2	1,2	1,3
μὴ δηλώσαντες ἀριθμὸν	1,1	1,2	0,9

Ἐκ τῶν ἄνω στοιχείων τῆς στατιστικῆς ὑπηρεσίας, προκύπτει ὅτι, τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν πόλεων, ἤτοι τὰ 77%, οἰκεῖ εἰς ἓνα ἕως δύο δωμάτια καὶ σχεδὸν ὅλος ὁ πληθυσμὸς στερεῖται λουτροῦ.

Ὅταν εἰς τὰς πόλεις ἐπικρατῇ αὐτὴ ἡ στεγαστικὴ κατάστασις, ποία εἶναι ἡ κατάστασις τῶν χωριῶν ἀπὸ ἀπόψεως οἰκισμοῦ; Ἄς μὴ εἰσέλθωμεν ὁμως εἰς τὰ χωρία μας, μὲ ἀδιάκριτα βλέμματα, ἀλλὰ ἄς παραμείνωμεν ρωμαντικοὶ τουρίσται!!!

Τὰ δύο αὐτὰ στοιχεῖα, ἀποδεικνύουν ὅτι, τὸ ὑπολογισθὲν ἀνωτέρω εἰσόδημα διὰ τὰς διαφόρους κατηγορίας, οἰκονομικῆς δραστηριότητος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας μας, εἶναι τόσο περιωρισμένον, ὥστε νὰ διατίθεται εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀπαραιτήτων ἀναγκῶν του καὶ νὰ μὴ δύναται νὰ ἱκανοποιηθῇ ἄλλας ἀνάγκας αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν στοιχειωδεστέρων ὅπως ἡ οἰκισις.

IV. Τέλος, ἡ κατηγορία τῶν ἐργοδοτῶν, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ 59.889 ἄτομα τοῦ ἀστικοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ καὶ 17.000 τοῦ ἀγροτικοῦ τοιοῦτου, εἶναι ὁ κλάδος, ὅστις εἰς ὅλας τὰς οἰκονομικὰς δραστηριότητας, παρουσιάζεται μὲ τὴν δυνατότητα τῆς τοποθετήσεως καὶ ἐκμεταλλεύσεως κεφαλαίου, τῆς ἐνισχύ-

σεως τούτου διὰ πιστώσεων καὶ ἐν γένει, εἶναι ὁ οἰκονομικὸς παράγων τῆς χώρας μας.

Τὸ εισόδημα τῆς κατηγορίας ταύτης, τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καθορισθῇ κατ' ἄτομον καὶ κατὰ μέσον ὄρον, διότι ἡ ἀπόστασις τῆς μιᾶς ἐπιχειρήσεως ἀπὸ τῆς ἄλλης εἶναι τεραστία.

Ἐν τῷ κλάδῳ τῆς μεταποιήσεως, αἱ ἀσχολούμεναι μὲ τὴν βιομηχανικὴν παραγωγὴν ἐπιχειρήσεις, ἀνέρχονται εἰς 81.415, μὲ κινητήριον δύναμιν 436.375 H.P. καὶ μὲ προσωπικὸν μισθωτῶν 298.619. Ἡ τοιαύτη διάρθρωσις, ἀποδεικνύει ὅτι μέγας ἀριθμὸς βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, ἔχει χαρακτηῖρα βιοτεχνικὸν καὶ ὅτι χρησιμοποιεῖ μικρὸν ἀριθμὸν ἐργατικῶν χειρῶν καὶ κινητηρίου δυνάμεως. Τοῦτο ἐμφαίνεται σαφέστερον ἐκ τοῦ κάτωθι πίνακος :

Π Ι Ν Α Κ Σ

*Ἀριθμὸς βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, ἀπασχολούμενα ἄτομα
καὶ κινητήριος δύναμις.*

Κλάδοι βιομηχανίας	Σύνολον ἐπιχειρή- σεων	Ἀπασχο- λούμενον προσωπ.	Κινητήριος δύναμις εἰς H. P.
1) Βιομηχανία τροφίμων	23.866	51.174	148.752
2) » ποτῶν	1.499	5.755	14.721
3) Καπνοβιομηχανία	103	9.713	2.573
4) Κλωστοῦφαντουργικὴ	2.291	64.204	80.239
5) Βιομηχανία εἰδῶν ἐνδυμασίας καὶ ὑπο- δήσεως	23.914	47.382	1.919
6) Βιομ. ξύλου καὶ φελλοῦ	4.444	10.303	20.769
7) » ἐπίπλων	3.519	10.134	3.499
8) » χάρτου	180	3.569	9.692
9) » ἐκτυπώσεων καὶ ἐκδόσεων	862	6.712	3.398
10) » δέρματος	2.445	5.395	9.418
11) » ἐλαστικῶν	46	183	314
12) Χημικαὶ βιομηχ.	893	15.396	25.903
13) Βιομηχ. παραγῶγων πετρελαίου καὶ ἄνθρακος	26	183	314
14) Βιομηχανία μὴ μεταλλικοῦ ὀρυκτοῦ	1.448	11.461	29.724
15) Βασικαὶ μεταλλουργικαὶ βιομηχανία	10	895	5.777
16) Βιομ. κατασκευῆς μεταλλουργικῶν προ- ϊόντων	9.364	22.606	30.878
17) Μηχανουργ. Βιομ.	1.160	7.083	9.435
18) Βιομ. κατασκ. ἠλεκτρικῶν μηχανῶν	872	3.607	1.971
19) Βιομ. κατασκευῆς μεταφορικῶν μέσων	2.719	12.796	10.714
20) Διάφοροι Βιομ.	1.760	5.826	22.444
Σύνολον	81.415	296.722	436.375

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω, αἱ κατηγορίαι τῶν βιομηχανικῶν αἵτινες χρησιμοποιοῦν

μέγαν ἀριθμὸν ἐργατῶν, εἶναι αἱ καπνοβιομηχαναίαι, αἱ κλωστοῦφαντουργικαί, αἱ χημικαὶ καὶ αἱ καθαρῶς μηχανουργικαὶ τοιαῦται. Εἰς τὰς ἄλλας κατηγορίας, ὑπάρχει μέγας ἀριθμὸς ἐπιχειρήσεων, αἵτινες ἐμφανίζονται ὡς βιοτεχνικαί.

Τὸ αὐτὸ ἐμφανίζεται καὶ ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν διαφόρων κατηγοριῶν ἀπασχολήσεων τοῦ ἐμπορίου. Τὸ χονδρικὸν καὶ λιανικὸν ἐμπόριον ἀπασχολεῖ 13.796 ἐργοδότης μὲ 46.621 προσωπικὸν μισθωτῶν, καὶ μετὰ τῶν 86.895 ἐργαζομένων δι' ἴδιον λογαριασμὸν καὶ τῶν 11.332 βοηθούτων, μὴ ἀμειβομένων μελῶν τῶν οἰκογενειῶν τῶν, ἐμφανίζουν τρομακτικὸν πληθωρισμὸν εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην τῶν ἀτομικῶν καὶ μικρῶν ἐμπορικῶν ἀπασχολήσεων, πολὺ μεγαλύτερον πάσης ἄλλης χώρας. Τοῦτο ἐξηγεῖται καὶ ἐκ τῆς ἐλλείψεως μεγάλου ὀργανωμένου ἐμπορίου, καὶ ἐκ τῆς διασπορᾶς τῆς πολυποικιλίου ἀγροτικῆς παραγωγῆς ἐπὶ τῆς διακινήσεως τῆς ὁποίας στηρίζεται τὸ ἐμπόριον.

Οἱ ἐργοδοταὶ τῶν ἄλλων κλάδων τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος, ἐμφανίζονται μειωμένοι, ἐν σχέσει μὲ τὸ ἀπασχολούμενον προσωπικὸν μισθωτῶν καὶ δύνανται νὰ ὑπολογισθοῦν ὡς ἀνήκοντες, κατὰ τὸ πλεῖστον, εἰς τοὺς εὐπόρους τῆς χώρας μας.

Εἰς πόσους ἀνέρχονται οὔτοι; Αὐτὸ δύνανται νὰ καταφανῇ ἐκ τῆς φορολογικῆς κλίμακος τῆς καθαρᾶς προσόδου διὰ τὸ ἔτος 1956.

Ἐπὶ 200.138 δηλώσεων φόρου εἰσοδήματος, ἢ ἐπὶ 231.066 φορολογουμένων μετὰ τὸν ἔλεγχον, οἱ 126.518 ἐδήλωσαν καθαρὸν φορολογητέον ἐτήσιον εἰσόδημα ἀπὸ 10 - 30.000 δραχμᾶς. Οὔτοι εἶναι οἱ μικροεπιχειρηματῆαι, βιοτέχνηαι, ἔμποροι, καὶ οἱ προσφέροντες προσωπικὰς ὑπηρεσίας. Ἐτεροὶ 55.037 ἐδήλωσαν καθαρὸν ἐτήσιον εἰσόδημα φορολογητέον ἀπὸ 30 - 60.000 δραχμᾶς, οἱ δὲ ὑπόλοιποι 18.582 ἐδήλωσαν καθαρὸν ἐτήσιον εἰσόδημα ἄνω τῶν 60.000 δρχ. καὶ μέχρι τῶν 5 ἑκατομμυρίων.

Τὰ ὡς ἄνω δηλωθέντα ποσά, ὡς φορολογητέα καθαρὰ πρόσοδος, εἶναι εἰς τὴν πραγματικότητα πολὺ μεγαλύτερα ἕνεκα τῶν διαφόρων ἐκπτώσεων τοῦ νόμου, περὶ ἐνιαίας φορολογίας τοῦ καθαροῦ εἰσοδήματος. Συνεπῶς, ὁ ἀριθμὸς τῶν εὐπορούντων Ἑλλήνων εὐρίσκεται μεταξὺ τῶν ἐργοδοτῶν πάσης οἰκονομικῆς δραστηριότητος καὶ ἐν σχέσει μὲ τὸ Ἐθνικὸν εἰσόδημα εἶναι περιορισμένος.

Ἡ προσπάθειά μας, ὅπως κατανεύμεν τὸ Ἐθνικὸν εἰσόδημα κατὰ κλάδους οἰκονομικῆς δραστηριότητος, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑπεισέλθῃ εἰς μεγαλύτερας λεπτομερείας, βάσει τῶν ὑπαρχόντων ἐπιστήμων στατιστικῶν στοιχείων.

Πάντως, νομίζω ὅτι, ὁ σκοπὸς τῆς παρούσης μελέτης, ὅπως καταδείξῃ ὅτι, ἡ σημερινὴ βιομηχανικὴ δραστηριότης δὲν δύνανται νὰ αὐξηθῇ, ἐὰν πρότερον δὲν γίνουσι συντονισμέναι ἐνέργειαὶ αὐξήσεως τῆς ἀγροτικῆς καὶ κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς, ὅπως δυνηθῇ καὶ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κατανάλωσιν ὡς ἀγοραστῆς ὁ πληθυσμὸς τῆς ὑπαίθρου χώρας, ἔχει ἐπιτευχθῆ.

Διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς καὶ τῆς συνεπειᾶς ταύτης αὐξήσεως τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως ἐνὸς μεγάλου ἀριθμοῦ ἀτόμων, αὐτομάτως θὰ λυθῇ τὸ ζήτημα τῆς ἀπασχολήσεως ὑπὸ καλυτέρους ὄρους καὶ βιώσιμος θὰ ἂν ἦ τοῦ ἐνεργοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, ὥστε καὶ οὗτος νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς καταναλώσεως τῶν προϊόντων τῆς γῆς καὶ τῆς βιομηχανίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Γενικά συμπεράσματα ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως
τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ 1958.

Ἡ σημερινὴ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς χώρας, ἐδράζεται εἰς τὰς ἀνωτέρω ἀναπτυχθεῖσας προϋποθέσεις ἐργασίας καὶ οἰκονομικῆς δραστηριότητος τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ. Αἱ βασικαὶ δυσμενεῖς προϋποθέσεις, αἰτινες ἐκυριάρχουν προπολεμικῶς εἰς τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς χώρας, δὲν ἐξέλιπον καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ἐπιδροῦν δυσμενῶς ἐπὶ τῆς καταστάσεως.

Τὸ Ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς χώρας, κατανεμηθὲν ὡς ἀνωτέρω, μεταξὺ τῶν παραγόντων τῆς παραγωγῆς, δὲν ἀφίνει περιθώριον σχηματισμοῦ κεφαλαίων πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πόρων τοῦ τόπου.

Ἡ προσφερομένη ἐργασία δὲν ἀμείβεται ἀρκετὰ, ἰδίως εἰς τὴν ἀγροτικὴν οἰκονομίαν, καὶ ἐκεῖθεν ἐπέρχεται ἡ προσφορὰ τῆς διαθεσίμου τοιαύτης, ἣτις ἐπιδρᾷ δυσμενῶς ἐπὶ τοῦ ὕψους τῶν καταβαλλομένων ἡμερομισθίων καὶ μισθῶν. Ἡ μικρὰ ἀγροτικὴ παραγωγή τῶν 50% τῶν ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων ὀδηγεῖ εἰς τὴν κλειστὴν οἰκογενειακὴν οἰκονομίαν, καὶ ἀποκλείει ἀπὸ τὴν κατανάλωσιν τῶν προϊόντων τῆς βιομηχανίας τὸ μέρος τοῦτο τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἡ ἔλλειψις διαθεσίμων κεφαλαίων καὶ ἡ ὡς ἄνω περιορισμένη κατανάλωσις, ὡς καὶ ἡ προσφορὰ διαθεσίμου ἐργασίας, χαρακτηρίζει τὴν Οἰκονομίαν μας ὡς ἡμιανάπτυκτον.

Τὰ τελευταῖα ἔτη, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1947 μέχρι σήμερον, παρατηροῦμεν μίαν συνεχῆ αὔξησιν τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς μὲ παράλληλον ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανικῆς δραστηριότητος. Ἡ ἀγροτικὴ παραγωγή ηὐξήθη καὶ εἰς ἔκτασιν στρεμματικὴν καὶ εἰς ποσοτικὴν ἀπόδοσιν. Ὁ σίτος ἀπὸ 90 χιλιογράμμα κατὰ στρέμμα τὸ 1938 καὶ 94 κατὰ τὸ 1947 ἀνῆλθε κατὰ τὰ ἔτη 1957 καὶ 1958 εἰς 120 καὶ 125 χιλιογράμμα. Ἀνάλογος αὔξησις παρατηρεῖται καὶ εἰς τὸν βάμβακα ὡς καὶ εἰς τὰ κηπευτικὰ εἶδη. Ἡ τοιαύτη αὔξησις τῆς παραγωγῆς εἶχεν ἄμεσον ἀντίκτυπον εἰς τὴν βιομηχανικὴν δραστηριότητα ἣτοι μὲ δείκτην 100 κατὰ τὸ ἔτος 1939 ἔφθασεν ἀπὸ τὸ ἔτος 1947 ὅτε εὐρίσκετο εἰς τὰ 67 εἰς τὰ 205 κατὰ τὸ ἔτος 1957 καὶ εἰς τὰ 215 κατὰ τοὺς πρώτους ὀκτῶ μῆνας τοῦ ἔτους 1958.

Ἡ ἀγροτικὴ παραγωγή εἶναι ἐκείνη ἣτις ἐπιδρᾷ, ἀποφασιστικῶς ἐπὶ τῆς ἐν γένει παραγωγῆς, τοῦ κλάδου τῆς μεταποιήσεως.

Ἀλλὰ ἡ τοιαύτη αὔξησις τῆς παραγωγῆς δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μᾶς ἐξαγάγῃ ἀπὸ τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς ὑπαναπτύκτου χώρας, διότι πρέπει νὰ διανύσωμεν μεγάλον καὶ κοπιώδη δρόμον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγῆς μας διὰ νὰ πλησιάσωμεν τὰς ἀνεπτυγμένας χώρας. Διότι τὸ μέσον κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα τῆς χώρας μας μόλις φθάνει τὰ 290 δολλάρια ἐνῶ πρέπει νὰ ὑπερβῶμεν τὰ 700 δολλάρια κατὰ κεφαλὴν ἵνα χαρακτηρισθῶμεν ὡς χώρα ἀνεπτυγμένη οἰκονομικῶς.

Ἡ αὔξησις τῆς παραγωγῆς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἦτο σημαντικὴ. Δὲν κατορθώσεν ὅμως νὰ εἶναι τοιαύτη ὥστε νὰ μᾶς ἐξαγάγῃ ἀπὸ τὴν χορειάν τῶν ἡμι-ἀναπτύκτων χωρῶν. Ἡ συνεχῆς αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἡ βραδεῖα ἀνάπτυξις τῆς παραγωγῆς δὲν μᾶς βοηθεῖ πρὸς τοῦτο.

Μία ὅμως ἀποφασιστικὴ στροφή, πρὸς ἐξαγωγήν τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ

τῆς χώρας, ἀπὸ τὴν κλειστὴν οἰκογενειακὴν οἰκονομίαν, θὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν αὐξησιν τοῦ εἰσοδήματος ὀλοκλήρου τοῦ πληθυσμοῦ, ὥστε νὰ δημιουργηθοῦν προϋποθέσεις ἀποταμιεύσεως, πρὸς γενικωτέραν ἀνάπτυξιν τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πόρων, διὰ τῆς ἐπενδύσεως τούτων.

Ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς δὲν πρόκειται νὰ αὐξηθῇ, διότι ὁ κλῆρος του εἶναι περιορισμένος καὶ αἱ διαθέσιμοι γαῖαι, εἰς τὴν ὄρεινὴν περιοχὴν, ὅταν ἀναπτυχθοῦν παραγωγικῶς, θὰ βοηθήσουν τοὺς ἤδη ἀγροτικῶς ἀσχολουμένους εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ εἰσοδήματος αὐτῶν. Τὸ πλεόνασμα τοῦ ἀγροτικοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ θὰ τροφοδοτῇ διαρκῶς τὸν ἀστικὸν τοιοῦτον καὶ μάλιστα μὲ μεγαλύτερον ρυθμὸν ἀπὸ τὸν παρατηρούμενον σήμερον. Ὅταν μετὰ δεκαετίαν ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας μας θὰ ἔχη ὑπερβῆ τὰ 9.000.000 κατοίκων, τότε ὁ ἐνεργὸς πληθυσμὸς θὰ ἀνέρχεται ἀσφαλῶς εἰς 4.860.000 καὶ ὁ ἀγροτικὸς θὰ ἀποτελεῖ τὰ 31 - 34% τούτου.

Τὸ μέγα λοιπὸν πρόβλημα εἶναι, πῶς θὰ καθοδηγηθῇ ὁ πληθυσμὸς οὗτος πρὸς τὴν παραγωγὴν καὶ ποία θὰ εἶναι ἡ ἀπασχόλησίς του. Ἡ σημερινὴ μορφοσις τῆς νεολαίας δὲν εἶναι προσηρμοσμένη ἐπὶ τῆς νέας αὐτῆς πραγματικότητος. Ἐνῶ ἅπαντα τὰ Κράτη, ἀκόμη καὶ τὰ γειτονικὰ βαλκανικὰ τοιαῦτα, ὀδηγοῦν τὰ 75% τῆς νεολαίας των πρὸς μίαν τεχνικὴν, μέσσην ἢ ἀνωτέραν μόρφωσιν, ἡμεῖς ὀδηγοῦμεν ταύτην ἀντιστρόφως κατὰ 75% εἰς τὴν κλασσικὴν καὶ ἄχρηστον τοιαύτην καὶ μόνον τὰ 25% πρὸς μίαν τεχνικὴν.

Ἡ τοιαύτη ὁμως προπαρασκευὴ τῆς νεολαίας μας, διὰ τὴν οἰκονομίαν τῆς αὔριου, ὀδηγεῖ εἰς τὴν δημιουργίαν ἀργοσχόλων, οἵτινες οὐδὲν δύνανται νὰ προσφέρουν εἰς τοὺς ἑαυτοὺς των καὶ τὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν.

Πλὴν τῆς τοιαύτης τοποθετήσεως τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, καὶ ἄλλοι παράγοντες συντείνουν εἰς τὴν βραδεῖαν ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγῆς.

Οἱ παράγοντες οὗτοι εἶναι ἡ ἔλλειψις εὐθηνῶν κεφαλαίων, ἡ ἔλλειψις ἀποταμιεύσεως καὶ τὸ πιεζόν διαρκῶς δημογραφικὸν πρόβλημα τῆς χώρας.

Ἡ οἰκονομικὴ κατὰ συνέπειαν ἀνάπτυξις τῆς χώρας, πρὸς διάσπασιν τοῦ καθεστῶτος τῆς ἡμιαναπτύξεως, εἶναι ἡ ὀρθολογισμένη καὶ προγραμματισμένη ὀργάνωσις τῆς οἰκονομίας, διὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν παραγωγικῶν πηγῶν.

Αἱ συμβολαὶ αἱ παρεχόμεναι παρὰ τῶν ξένων εἶναι πολῦτιμοι, ἀλλὰ περισσότερο θὰ μᾶς ἐβοήθουν ἢ οἰκονομικὴ βοήθεια καὶ ἡ προσαρμογὴ τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὰς νέας παραγωγικὰς μεθόδους.